

Marja Valikainen

ETSIVÄN NUORISOTYÖN KEHITTÄMINEN KEMINMAASSA

ETSIVÄN NUORISOTYÖN KEHITTÄMINEN KEMINMAASSA

Marja Valikainen
Opinnäytetyö
Kevät 2018
Ylempi ammattikorkeakoulututkinto,
sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja
johtaminen
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto, Sosiaali- ja terveysalan kehittäminen ja johtaminen

Tekijä(t): Marja Valikainen

Opinnäytetyön nimi: Etsivän nuorisotyön kehittäminen Keminmaassa

Työn ohjaaja: Liisa Kiviniemi

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2018

Sivumäärä: sivut 58+3 liitteet

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle yksilöllistä tukea ja ohjausta, ja se perustuu vapaaehtoisuuteen. Etsivässä nuorisotyössä on tärkeää tuntea palvelut ja mitä muilla on tarjottavana nuorten elämän-tilanteen parantamiseksi. Verkoston rakentamisessa ja ylläpitämisessä auttaa laaja osaaminen ja työkokemus, jotta yhteistyökumppaneiden kesken saadaan rakennettua luottamus.

Tämän tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena on tuottaa tietoa nuorten ja etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden kokemuksista etsivän nuorisotyön tilanteesta Keminmaassa. Tavoitteena on myös saada nuorten ja yhteistyökumppaneiden ääntä kuuluviin ja saada tietoa päättäjille Keminmaan etsivän nuorisotyön tilanteesta ja vaikuttavuudesta. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata nuorten ja etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden kokemuksia etsivän nuorisotyön tilanteesta Keminmaassa.

Opinnäytetyöni toteutettiin laadullista eli kvalitatiivista menetelmää käyttäen. Opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä nuorten ja yhteistyökumppaneiden kokemuksia fokusryhmähaastattelun avulla. Kehittämistyötä voidaan hyödyntää etsivän nuorisotyön esittelyssä ulkopuolisille tahoille sekä päättäjille.

Molemmista haastatteluissa korostui nuoren kokonaisvaltainen tukeminen. Asiantuntijoiden kokemuksen mukaan etsivä nuorisotyö pystyy olemaan läsnä nuoren arjessa henkilökohtaisemmalla tasolla ja tiiviimmin kuin viranomaiset. Nuoret kokivat, että asioiden hoitaminen yhdessä on iso tuki arjessa ja nuoret ovat saaneet omia asioitaan eteenpäin. Etsivään nuorisotyöhön toivottiin pysyvyyttä, ei pelkästään yhteistyön vuoksi vaan myös nuoren tilannetta ajatellen. Nuoren sitoutuminen yhteistyöhön uuden työntekijän kanssa on haastavaa, koska luottamussuhteen rakentaminen on pitkä prosessi ja nuori jakaa omia henkilökohtaisia asioitaan. Asiantuntijat toivoivat myös päättäjiltä tietoisuutta etsivän nuorisotyön työnsisällöstä.

Asiasanat: etsivä nuorisotyö, syrjäytyminen, verkostotyö, monialainen yhteistyö, palveluohjaus, kehittäminen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Master's degree, social and Health Care Magement and Development

Author(s): Marja Valikainen

Title of thesis: Development of outreach youth work in Keminmaa

Supervisor(s): Liisa Kiviniemi

Term and year when the thesis was submitted:

Number of pages: 58+3

Outreach youth work is special youth work, its job is to help young under 29-years, who are outside education or labour market or young who need support to achieve services they need. Outreach youth work offers individual support and guidance and it's based on voluntary. In outreach youth work it is important to know services and what others have to offer to improve young's life situation. In building the network and maintaining it, helps extensive know- how and work experience, so that there can be trust build between cooperation partners.

The purpose of this thesis was to develop information about outreach youth work in Keminmaa by using knowledge of cooperation partners. Aim is also get the youth and experts voices heard and get information to the Keminmaa`s decision makers about the situation of Keminmaa`s outreach youth work and about its effectivity. Thesis purpose is to describe youth and experts experiment of outreach youth work in Keminmaa.

This thesis was a developmental research; it's based on working life and by using qualitative method. The purpose of this thesis is to collect youth and experts experiences by using focus group interview. This thesis can be used to present Keminmaa`s outreach youth work to different cooperation partners and to decision makers.

Thesis results show that there were similar experiences from youth and experts about Keminmaa`s outreach youth work. On both interviews youths overall support is important. Experts thought that outreach youth work can be more closely along in youth daily life. Youths experiment was that outreach youth work is important back up in daily life and they have been able to get their matters on. Both youth and experts thought that it's important that the employers stay the same. Experts also hope more awareness from the decision makers about outreach youtwork.

Keywords: outreach youth work, social exclusion, connection work, multiprofessional co-operation, service guidance, development

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	ETSIVÄ NUORISOTYÖ SUOMESSA.....	8
2.1	Etsivän nuorisotyön historiaa.....	8
2.2	Nuorten syrjäytyminen etsivässä nuorisotyössä.....	11
2.2.1	Nuorten syrjäytymisen syyt.....	13
2.2.2	Keinoja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn	14
2.3	Verkostotyö palveluohjauksessa	16
2.4	Monialainen yhteistyö.....	18
2.5	Etsivä nuorisotyö Keminmaassa	19
3	KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	23
4	TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTOIMINTA.....	24
4.1	Laadullinen tutkimus.....	24
4.2	Aineistonkeruumenetelmät.....	25
4.3	Aineiston analysointi.....	29
4.4	Kehittämistoiminnan toteutus	34
5	TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET	36
5.1	Asiantuntijoiden fokusryhmähaastattelun tutkimustulokset.....	36
5.2	Yhteistyö etsivän nuorisotyön verkostossa.....	37
5.2.1	Yhteistyön merkitys.....	37
5.2.2	Voimavarat.....	38
5.2.3	Nuoren kokonaisvaltainen kohtaaminen	38
5.2.4	Kohtaaminen.....	39
5.2.5	Tukeminen	39
5.3	Työntekijöiden vaihtuvuuden vaikutus etsivässä nuorisotyössä	40
5.3.1	Verkostotyö.....	40
5.3.2	Nuoren luottamussuhde.....	41
5.4	Nuorten fokusryhmähaastattelun tutkimustulokset	42
5.5	Etsivän nuorisotyön merkitys nuorelle	42
5.5.1	Työntekijän rooli.....	43
5.5.2	Mukana eläminen.....	43
5.6	Nuoren kokonaisvaltainen tukeminen.....	44

5.6.1	Palveluohjaus.....	45
5.6.2	Arjen hallinta	45
5.7	Luottamussuhteen rakentaminen	46
5.7.1	Työntekijöiden vaihtuvuus.....	46
5.7.2	Läsnäolo	47
5.8	Kehittämissuosituks.....	48
5.9	Tulosten tarkastelu	49
6	POHDINTA.....	51
6.1	Kehittämistyön ja oman toiminnan arviointi	51
6.2	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	53
	LÄHTEET.....	55
	LIITTEET	60

1 JOHDANTO

Etsivässä nuorisotyössä työntekijöiden tärkeimmät lähtökohdat nuoren näkökulmasta ovat puolueettomuus ja läsnäolo. Kalliomaan mukaan nuoret kokevat etsivän nuorisotyöntekijän ”ei kenenkään maalla” toimivaksi toimijaksi ja he arvostavat tätä. Puolueettomuus synnyttää luottamusta. Luottamuksen saavuttaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta työssä päästään eteenpäin. Luottamus lähtee siitä, että on läsnä eikä anna periksi vaikka nuori käyttäytyisikin epämiellyttävästi tai epäasiallisesti. Luottamuksen saavuttamiseksi joutuu välillä tekemään pitkäaikaisia töitä, koska nuorella saattaa olla jo useita huonoja kokemuksia takana. Etsivä nuorisotyö tekee työtä nuorten hyväksi ja tukeakseen nuoren elämänhallintaa. Etsivän nuorisotyöntekijän osaaminen ilmenee esimerkiksi nokkeluutena ja hienotunteisena sosiaalisena älynä kun on tunnistettava nuoren elämässä ne asiat, joiden kautta on mahdollisuus päästä kiinni ”todellisiin ongelmiin”. Nuoren kanssa saattaa olla useampikin tapaaminen joiden avulla asiat etenevät pienin askelin tai välillä eivät etene ollenkaan. Kun hiljainen, arka, passivoitunut tai luottamuksensa ”järjestelmiin” menettänyt nuori uskoutuu työntekijälle, on se työn onnistumisen kannalta yksi avaintekijöistä. (Kalliomaa 2015, 3.)

Etsivä nuorisotyö on toiminut Keminmaassa syyskuusta 2011 lähtien. Etsivää nuorisotyötä toteutetaan Keminmaassa työparityönä ja etsivässä nuorisotyössä toimii kaksi työntekijää, jotka ovat koulutukseltaan Yhteisöpedagogi (AMK) ja Sosionomi (AMK). Ennen etsivien nuorisotyöntekijöiden avustusta Keminmaan kunnan nuorisotyön resurssit eivät ole riittäneet erityisnuorisotyön tekemiseen satunnaisia työryhmiä ja kouluyhteistyötä lukuun ottamatta. Etsivien nuorisotyöntekijöiden avustuksen avulla kaksi työntekijää on voinut keskittyä etsivään nuorisotyöhön. Keminmaan etsivä nuorisotyö on aktiivisesti mukana nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toiminnassa.

Tietoperustassa käsitellen etsivää nuorisotyötä käsitteenä sekä hyödynnän tutkimustietoa nuorten pahanolon ilmentymistä että syrjäytymisestä. Tutkimuksellisen kehittämistyön tavoitteena on saada nuorten ja yhteistyökumppaneiden ääntä kuuluviin ja saada tietoa päättäjille Keminmaan etsivän nuorisotyön tilanteesta. Kehittämistyötä voidaan hyödyntää etsivän nuorisotyön esittelyssä ulkopuolisille tahoille ja päättäjille. Opinnäytetyö tuottaa hyödyllistä ja myös ajankohtaista tietoa Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä ja etsivästä nuorisotyöstä yleensä.

2 ETSIVÄ NUORISOTYÖ SUOMESSA

Tässä luvussa käsittelen etsivän nuorisotyön keskeisiä käsitteitä sekä siihen liittyviä pahoinvoinnin ilmentymiä, joiden vuoksi etsivää nuorisotyötä tarvitaan.

2.1 Etsivän nuorisotyön historiaa

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja sen tarkoitus on tarjota nuorelle yksilöllistä tukea ja ohjausta. Etsivän nuorisotyön ydinelementtejä ovat kohtaaminen, kokonaisvaltaisuus ja luottamus. (Bamming & Hilpinen 2015, 3.) ”Etsivä nuorisotyö on nokkeluutta vaativaa verkostotyöskentelyä jonka tavoitteena on ohjata elämänpolultaan eksyneet nuoret takaisin mukaan yhteiskunnan järjestelmiin.” (Kalliomaa 2014, 2.) Tuohon lauseeseen kiteytyy mielestäni hienosti etsivä nuorisotyö. Hajanaisella työntekijäkentällä jossa työntekijöiden pysyvyyttä ei ole ja vaihtuvuus on suuri, toimivaa verkostotyötä on vaikea rakentaa.

Etsivä nuorisotyö vakiinnuttaa toimintaansa tällä hetkellä yhä useammassa kunnassa ja työtä tehdään lähes jokaisessa Suomen kunnassa. Työmuotoja on vuosien varrella kehitetty yhteistyön avulla, niin nuorten kuin erilaisten verkostojen kanssa. Etsivä nuorisotyö kehittyy koko ajan, mallit ja toimintatavat hioutuvat tekijöidensä näköisiksi ja vastaamaan nuorten tarpeisiin.

Vuonna 2015 Suomessa 555 etsivää nuorisotyöntekijää tavoitti noin 18 900 nuorta. Tavoitetuilla nuorilla tarkoitetaan niitä nuoria, joiden kanssa etsivä nuorisotyöntekijä on käynyt keskustelua henkilökohtaisella tasolla, esimerkiksi selvittänyt nuoren kanssa hänen elämäntilannettaan ja tuen tarpeitaan. (Bamming & Hilpinen 2015, 8.) Keminmaan väestöstä vuonna 2016 15- 28 -vuotiaiden nuorten osuus oli 1190. Etsivät nuorisotyöntekijät olivat yhteydessä 88 nuoreen, joista 65 tavoitettiin. (Suomen nuorisotyön tilastot 2016.) 2016 Lapissa jaettiin avustuksia yhteensä 798 000. Keminmaan osuus oli 57 000, avustus oli 28 500 euroa per henkilötyövuosi. (Lapin aluehallintovirasto 2017.)

Nuorisolaki 72/2006 määrittelee etsivän nuorisotyön seuraavasti: ”Etsivän nuorisotyön tehtävä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsenä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. (Nuorisolaki 7 b §, 2006.)

Etsivällä nuorisotyöllä on pitkä historia Suomessa, se on alkanut Suomessa jo 1960-luvulla. Alanen ja Kotkavuori kuvaavat kuinka silloin saman työnimen alla tehtiin töitä erityisesti jengien parissa, perinteisiä toimintamalleja rikkomalla. Menemällä ulos toimistoista sinne missä mahdolliset avun tarvisijat olivat. Norja on etsivän nuorisotyön pioneerimaa. Työmuotoon on kohdistettu Norjassa hurjasti huomiota 1970- 1980-luvuilla, jonka myötä malli kehittyi ja vakiintui lisääntyneiden resurssien turvin. Norjalaisten tekemällä työllä on ollut iso merkitys suomalaisen mallin kehittämiseen. (Alanen & Kotkavuori 2014, 13.) Suomessa etsivän nuorisotyön tarve tuli esiin nuorten työpajatoiminnassa vuosien 2000- 2005 aikana. Nuorten työpajoilla oli otettu käyttöön tapa hakea nuoria kotoaan silloin kun he eivät syystä taikka toisesta aamulla saapuneet pajalle. Kun yksittäisten, kotoa heräteltävien ja oma-aloitteisesti tulevien nuorten määrä kasvoi niin suureksi, että se satoi työpajavalmentajien aikaa kaikkien pajanuorten kanssa tehtävästä pajatyöstä, lähdettiin asiaan etsimään ratkaisua. Lopputuloksena alettiin lisätä nuorisotyön etsivää nuorisotyötä ja päivittää sitä nykyiseen nuorten toimintaympäristöön sopivaksi. Työ on alkanut valtionavustuksen tukemana vuonna 2008, lainsäädäntö tuli voimaan 1.1.2011 ja nyt toiminta kattaa lähes kaikki maamme kunnat. (Alanen & Kotkavuori 2014, 1.)

Etsivä nuorisotyö on aloittanut toimintansa alun perin kokeiluna, mutta on tänä päivänä vakiinnuttanut toimintansa pysyväksi. Ammatillinen etsivä nuorisotyö aloitettiin Suomessa 1991 nelivuotisena kokeiluprojektina. Projektin toteutettiin Tampereella. Kohderyhmänä olivat riskialoissa elävät nuoret ja lapset. Projektin tavoitteena oli tavoittaa nuoria, jotka eivät osaa, tahdo tai pysty hakeutumaan olemassa oleviin palvelujärjestelmiin. Tavoitteena oli myös kehittää uusia työtapoja ja menetelmiä sekä kerätä kokemuksia eri ammattikuntien välisestä vuorovaikutuksesta ja yhteistyöstä. Kokeilujen myötä etsivä nuorisotyö osoittautui vaikuttavaksi työmenetelmäksi ja vuoden 2011 alussa voimaan tulleessa nuorisolain muutoksessa säädettiin etsivästä nuorisotyöstä. Vuoden 2014 tilastojen mukaan etsivää nuorisotyötä toteutetaan 98,3 % Suomen kunnista. (Esiselvitys etsivän nuorisotyön osaamiskeskuksen perustamisesta 2016, 4.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi avustusta etsivään nuorisotyöhön ensimmäisen kerran vuonna 2008. Vuoden 2008 valtion budjetissa 2,5 miljoonan euron määräraha kohdennettiin niiden etsivän nuorisotyön ammattilaisten palkkaukseen, joiden työ liittyy nuorten työpajatoiminnan kokonaisuuteen. Vuonna 2015 opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä määräraha oli hieman yli 13 miljoonaa euroa, joka oli noin neljä prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Vuonna 2016 määräraha oli noin 12,5 miljoonaa euroa. Määrärahojen lisääminen vuosi vuodelta kertoo etsivän nuorisotyön vaikuttavuuden ymmärryksestä. (Bamming & Hilpinen 2015, 7.)

Hallituksen antaman Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2018- 2021 mukaan nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toimintaa tehostetaan ja vaikuttavuutta lisätään. Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan kärkihankkeella syvennetään yhteistyötä nuorten palveluja tarjoavien tahojen välillä ja kootaan hyväksi havaittuja toimintamalleja valtakunnallisesti hyödynnettäviksi. Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön budjettirahoitus säilytetään kehyskaudella vuoden 2017 tasolla eli 19,5 milj. eurossa. (Julkisen taloudensuunnitelma 2018-2021.)

Yksi keskeisistä etsivän nuorisotyön tehtävistä on reagoida sen toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Suomalainen etsivä nuorisotyö onkin jatkuvasti kehittynyt nuorten tarpeita vastaavalla tavalla. Uudessa suomalaisessa etsivässä työssä nuoria ohjautuu avun piiriin erityisesti viranomaisverkostoista sekä vanhempien ja nuorten omien yhteydenottojen myötä. (Alanen & Kotkavuori 2014, 14.) Etsivässä nuorisotyössä työntekijöiden tärkeimmät lähtökohdat nuoren näkökulmasta ovat puolueettomuus ja läsnäolo. Nuoret kokevat etsivän nuorisotyöntekijän ”ei kenenkään maalla” toimivaksi toimijaksi ja he arvostavat tätä. Puolueettomuus synnyttää luottamusta. Luottamuksen saavuttaminen onkin ensiarvoisen tärkeää, jotta työssä päästään eteenpäin. (Kalliomaa 2014, 2.)

Nyky-yhteiskunta muuttuu koko ajan vauhdilla, nykyisessä työssäni aloittaneena syksyllä 2014 tähän hetkeen mennessä työkenttä on muuttunut useaan otteeseen. Olen oppinut tiedostamaan myös luottamuksen saavuttamisen tärkeyden, mikä on Keminmaassa heijastunut asiakkaiden kiinnittymiseen esimerkiksi suuren työntekijävaihtuvuuden vuoksi. Jokaisen työntekijän vaihtumisen kohdalla osa nuorista menettää luottamuksen eikä tahdo enää tehdä yhteistyötä eikä avata elämäntarinaansa. Niin moni ovi on jo aiemmin sulkeutunut heidän edestään.

Etsivä nuorisotyö on laajentunut viime vuosina nopeasti ja ulottuu jo lähes kaikkiin Lapin kuntiin. Etsivä nuorisotyö tavoitti Lapissa 965 nuorta vuonna 2016. Lapin aluehallintovirasto jakoi vuonna 2017 etsivään nuorisotyöhön hieman yli 790 000. Avustus auttaa Lapin kuntia palkkaamaan etsiviä nuorisotyöntekijöitä noin 29 henkilötyövuoden verran. Jokaista henkilövuotta kohden myönnettiin 27 000 euron avustus. (Lapin aluehallintovirasto 2017.)

Keminmaassa etsivä nuorisotyö aloitettiin kun uusi nuorisolaki astui voimaan vuonna 2011. Sen myötä kunnille on ollut mahdollisuus, omaan tarpeeseensa ja harkintaansa perustuen, järjestää etsivää nuorisotyötä opetus- ja kulttuuri ministeriön tuella joko itse tai koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja tarvitsevat yksilöllistä tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Niitä ovat esimerkiksi sosiaaliset ja terveydelliset palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle kokonaisvaltaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa. (Alanen & Kotkavuori 2014, 16- 17.)

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Keminmaan etsivää nuorisotyötä on toteutettu verkostoitumalla eri yhteistyötahojen kanssa, jotta nuorten palveluohjaus voitaisiin toteuttaa mahdollisimman joustavasti.

2.2 Nuorten syrjäytyminen etsivässä nuorisotyössä

Työskenneltyäni etsivässä nuorisotyössä nyt muutaman vuoden olen huomannut, että etsivän nuorisotyön asiakkuudessa olevia puhutellaan usein syrjäytyneiksi nuoriksi. Ammattiryhmässäni keskustelua on herättänyt kuitenkin se tulisiko puhua syrjäytymisestä vai marginaalissa elämisestä. Keskityn kuitenkin työssäni puhumaan syrjäytymisen käsitteestä, koska siitä löytyy enemmän tutkimustietoa. Nuorten syrjäytyminen on yksi keskeisimmistä käsitteistä opinnäytetyössäni, koska etsivän nuorisotyön kohderyhmänä ovat syrjäytyneet tai syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. (Keisu 2016, 3.)

Opetusministeriön laskelmien mukaan jokaisesta syrjäytyneestä nuoresta koituu yhteiskunnalle 1,2 miljoonan euron kustannukset, mikäli syrjäytyminen jatkuu koko henkilön työiän eli noin

neljäkymmenen vuoden ajan. (Kaivola 2015, 14.) Syrjäytyminen aiheuttaa vuosittain mittavat kulut yhteiskunnalle. Pienimmilläänkin summa on 2,1 miljardia euroa. Tällöin siihen on laskettu ainoastaan syrjäytyneille maksettava perustoimentulo ja työnpanoksen menetyksestä aiheutuva minimitaltio yhteiskunnalle. Tosiasiassa kulut ovat huomattavasti suuremmat. Niitä lisäävät muun muassa päihteet ja rikollisuus, joihin sekaantumista syrjäytyminen altistaa. (Turun sanomat 25.1.2016.)

Syrjäytymisen määritelmä on monimuotoinen eikä yhtä kattavaa määritelmää ole. Haravuoren mukaan syrjäytyminen kuvaa köyhyyttä ja huono-osaisuutta moniulotteisena ilmiönä. Suomessa keskustelussa on korostunut koulutuksen, työllisyyden ja niihin liittyvien politiikkatoimien merkitys nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. Tukitoimien kuin hoidonkin ulkopuolelle tippumisen voi tahottomasti aiheuttaa siirtymät koulu- ja opiskeluasteelta toiselle, varusmiespalvelukseen ja työelämään sekä erilaisten palveluiden ikäraajat. (Haravuori ym. 2014, 144.)

Yksi polttavimmista teemoista yhteiskunnallisessa keskustelussa on jo pitkään ollut syrjäytyminen. Se on kiinnostanut niin tutkijoita, päätöksentekijöitä kuin mediaakin. Syrjäytymisestä käytiin viimeksi iso julkinen keskustelu vuonna 2012, kun presidentti Sauli Niinistö lanseerasi nuorten syrjäytymisen vastaisen kampanjan ja kokosi sen nettisivulle tietoa ja keinoja ongelmaan puuttumiseksi. Suomessa arvioitiin tuolloin olevan noin 50 000 syrjäytynyttä 15–29-vuotiasta. Luku vastaa kokonaista ikäluokkaa. (Kaivola 2015, 1.)

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen sivujen mukaan nuorten syrjäytymisen tutkimuksessa viitataan usein yhteiskunnallisten järjestelmien, kuten koulutus- ja työmarkkinajärjestelmien, ulkopuolelle jäämiseen sekä sen hyvinvointivaikutuksiin. Matala koulutus, pitkäaikainen työttömyys ja toimeentulo-ongelmat ovatkin merkittäviä syrjäytymisen riskitekijöitä. Edellä mainittujen osa-alueiden lisäksi myös elämänhallintaan liittyvät ja terveydelliset ongelmat, sosiaalisten suhteiden vähyyt ja syrjäytyminen yhteiskunnallisesta osallisuudesta ovat keskeisiä osa-alueita. Nuorten syrjäytymisestä puhuttaessa tulee ymmärtää erilaisia huono-osaisuuden osa-alueita sekä kiinnittää huomiota niiden ketjuuntumiseen ja päällekkäisyyteen. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2016.)

2.2.1 Nuorten syrjäytymisen syyt

Ei ole yksimielistä käsitystä, siitä kuinka paljon suomalaisia nuoria on sekä koulutuksen että työelämänulkopuolella. Luotettavaa tietoa siitä, mikä nuorten syrjäytymistä selittää on myös suhteellisen vähän, johtuen siitä, että syrjäytyneiden nuorten tutkimus on haastavaa. Syrjäytyneitä nuoria ja koulupudokkaita on prosentuaalisesti suhteellisen pieni osuus ikäluokasta, joten tutkiminen vaatisi laajoja seurantatutkimuksia. Syrjäytymisen ja koulupudokkaaksi päättymisen perustana voi olla monia syitä, esimerkiksi nuorten perhetausta tai vanhempien arvot, toimintatavat ja roolimallit. Syyt voivat olla myös yksilöllisiä; geneettisperäiset oppimisvaikeudet voivat selittää nuorten syrjäytymistä, kuten myös nuorten masentuneisuus tai vähäinen oppimismotivaatio. (Nurmi 2011, 1.) Syrjäytymistutkimuksissa nousee esiin kahdeksan nuorten syrjäytymisriskin tunnusmerkkiä: työttömyys, koulutuksen puute, asumisen ongelmat, fyysinen ja psyykinen sairaus, sosiaalisten suhteiden ongelmat, päihteiden käyttö ja rikollisuus. (Riihimäki & Ronkainen 2010, 7.)

Usean hyvinvoinnille merkityksellisen tekijän puute voi aiheuttaa syrjäytymistä. Syrjäytyminen tulisi hahmottaa prosessina, jossa erilaiset tekijät ketjuuntuvat ja kasaantuvat. Vaikeudet jollakin hyvinvoinnin osa-alueella eivät vielä välttämättä horjuta elämänhallintaa. Huono-osaisuuden kasaantuessa ja sen ollessa monimuotoista, nuoren syrjäytyminen voi saada alkunsa. Huono-osaisuuden kasautumiseen viittaavana käsitteenä syrjäytyminen voidaan nähdä myös elämäkulussa etenevänä prosessina, johon sisältyy kulttuurisia, terveydellisiä, sosiaalisia ja taloudellisia tekijöitä. Huono-osaisuus voi olla myös ylisukupolvista. (Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos 2016.)

Aaltosen mukaan kun nuori on esimerkiksi pitkäaikaisesti toimeentulotuen asiakas, on hänellä takanaan yleensä monia vaikeita elämäntilanteita, jotka ovat hajottaneet nuoren voimavaraja. Usein kyse voi olla työ- ja toimintakyvyn alenemisesta. Yksi pulma johtaa toiseen, ja niinpä nuoren asiat menevät herkästi solmuun niin, että niiden avaamiseen tarvitaan monen eri asiantuntijan samanaikaista tai perättäistä tukea ja opastusta. (Aaltonen ym. 2015, 312.)

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan nuorten syrjäytymisen taustalla olevat syyt ovat monitasoisia, yhteiskunnallisista tekijöistä aina perhe- ja yksilötason tekijöihin. Merkittävänä yhteiskunnallisena ilmiönä nuorten syrjäytymisen taustalla on mm. työmarkkinoiden muutos. Uudet sukupolvet eivät löydä enää paikkaansa yhteiskunnasta ja työmarkkinoilla samalla tavoin

kuin aiemmin. Heikosti koulutetun työvoiman kysyntä on romahtanut. Tehokkuus- ja koulutusvaatimukset ovat kasvaneet ja yksilö, joka ei pysty niihin syystä tai toisesta vastaamaan, on vaarassa jäädä ulkopuolelle. (Terveys- ja hyvinvoinninlaitos 2016.)

Yksi syrjäytymisen riskitekijöistä on koulutuksen ulkopuolelle jääminen. Heikko menestyminen peruskoulussa johtaa helposti toisen asteen koulutuksesta karsiutumiseen ja tämä puolestaan epävarmaan työmarkkina-asemaan. Työttömyys, pitkittynyt työttömyys ja toimeentulo-ongelmat ovat selvästi yleisempiä vain perusasteen koulutuksen suorittaneilla, verrattuna koulutetumpiin nuoriin aikuisiin. Pelkän peruskoulun suorittaneilla on lisäksi useissa tutkimuksissa havaittu terveyteen ja etenkin psyykkiseen terveyteen liittyviä ongelmia sekä muita elämänhallinnan ongelmia. (Terveys- ja hyvinvoinninlaitos 2016.)

Vuoden 2013 työssäkäyntitilaston mukaan Suomessa oli noin 45 000 16–29-vuotiasta toisen asteen koulutuksesta ja työelämästä syrjään jäänyttä nuorta. (Valtioneuvosto 493/2015.) Syrjäytymisen riskissä ovat koulutuksen ja/tai työelämän ulkopuolelle jääneiden nuoret ja nuoret aikuiset. On otettava huomioon, etteivät kaikki nuoret ole syrjäytymisvaarassa. Joillekin nuorille koulutuksen ja työn ulkopuolella oleminen saattavat olla itse valittua marginalisaatiota, kuten totutusta aikuistumisreitistä poikkeamista tai valintojen lykkäämistä. Koulun rooli on muutenkin kasvun ja kehityksen kannalta merkityksellinen; kehitystä tukevana tai syrjäyttävänä. Hyvinvointi ja pahoinvointi kouluaikana vaikuttavat myös koulutuksellisiin polkuihin. (Terveys- ja hyvinvoinninlaitos 2016.)

2.2.2 Keinoja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn

Nuorten syrjäytymisen torjuminen on ollut useamman vuoden ajan yksi poliittisen agendan ykkösaiheista. Nuorten aikuisten asemaan yhteiskunnassamme on tilastojen valossa syytä kiinnittää huomiota. Hallitus on vastannut nuorten syrjäytymisen haasteeseen luotsaamalla yhteiskuntatakuun ja lupaamalla toteuttaa nuorten yhteiskuntatakuun niin, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Väli raportissa tavoitteeksi asetetaan, että vuonna 2016 päästään tilanteeseen, jossa nuorten palveluverkosto toimii, eikä nuorissa aikuisissa ole laajassa mittakaavassa yhteiskunnalliseen

marginaaliin ajautuneita henkilöitä. Palolan mukaan jatkotyössä on erityisen tärkeää varmistaa, että myös kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat nuoret pääsevät hyötymään yhteiskuntatakuusta. Avuksi tähän tarvitaan entistä syvällisempää ymmärrystä nuorten arjesta, syrjäytymisen prosesseista ja nuorisososiaalipolitiikasta. (Palola ym. 2012, 310.)

Syrjäytyneiden nuorten määrä on kasvanut Suomessa yli neljä prosenttiyksikköä vuosina 2006–2015, selviää Eurostatin tilastoista. Vuonna 2015 15,7 prosenttia 20–24-vuotiaista suomalaisnuorista ei opiskellut tai ollut työelämässä. (Aamulehti 11.8.2016.) Moni nuori syrjäytyy matkalla peruskoulusta aikuisuuteen. Suomessa oli vuonna 2013 noin 45 000 toisen asteen koulutuksesta ja työelämästä syrjään jäänyttä nuorta. Yhteiskunnan syrjällä – hanke etsi keinoja koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten tukemiseksi. Hankkeessa tuotettiin suositukset päätöksentekijöille, joissa esitetään, millä tavalla nuorten auttamisen esteitä ja palveluiden päällekkäisyyksiä voidaan purkaa. Hanke suosittelee, että nuorten matalan kynnyksen palvelu tarvitaan jokaiseen kuntaan, nuoren tulee saada oma luottotyöntekijä ja yksi suunnitelma. Nuorten tukijärjestelmää on johdettava kokonaisuutena ja elämän eri nivelvaiheisiin liittyvistä tukiansoista on päästävä eroon. Toimeentulotuen sijasta nuorille tulisi saada tulevaisuustuki. (Kuntalehti 2015.)

Hallitus linjasi 2017 puoliväliriihessä linjauksen nuorten syrjäytymisen ehkäisemiksi. Hallitusohjelman tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia, ehkäistä syrjäytymistä, vähentää koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten (NEET) määrää ja koulutuksen keskeyttämistä sekä edistää nuorten työllistymistä. Linjauksen mukaan lasten ja nuorten hyvinvointia, opiskelua ja työllistymistä tukevasta järjestelmästä on kehittynyt monimutkainen. Omaa polkua järjestelmässä ole helppo löytää eikä se kannusta riittävästi nuoria löytämään omia vahvuuksiaan. Palveluiden, kannustimien ja tukitoimien riittämätön koordinaatio ja yhteistyön puute heikentävät toimenpiteiden vaikuttavuutta. (Hallituksen puoliväliriihi 2017.)

Nuoren syrjäytymisen ymmärtämiseksi tulee ottaa huomioon nuoren nykyisen elämäntilanteen hyvinvoinnin vajeet ja niiden kasautuminen, mutta myös aikaisempien elämänvaiheiden rooli: selviämistä tukeneet ja syrjäytymisen riskiä lisänneet tekijät. Terveys- ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan erilaiset suojaavat tekijät voivat turvata kasvua lukuisista riskeistä huolimatta. Näistä keskeisimpiä ovat muun muassa läheiset ihmissuhteet, harrastusmahdollisuudet, oikea-aikainen puuttuminen sekä kokemus omasta pärjäämisestä. (Terveys- ja hyvinvoinninlaitos 2016.)

Nuoren syrjäytyminen työ- ja koulutusyhteiskunnasta tapahtuu vähitellen, ja niinpä mukaan pääseminenkin toteutuu yleensä vähitellen. Nuoren tukemisessa olennaista on, että nuori ja hänen tilanteensa tunnetaan hyvin, kun häntä pyritään ohjaamaan eteenpäin. Ymmärrys vaiheittaisesta kuntoutumisesta tarkoittaa myös sitä, ettei epäonnistumisesta rangaista. Etsivässä nuorisotyössä samat nuoret palautuvatkin usein takaisin etsivän nuorisotyön piiriin ja ottavat askelia taaksepäin kuntoutumisessaan. Nuoren tukemisessa on kyse auttaa nuorta rohkaistumisen, innostumisen ja kuntoutumisen prosessissa, jossa palvelujärjestelmän tuki ja luottamuksen ilmapiiri ovat keskeisiä. (Aaltonen ym. 2015, 312.)

Nurmen mukaan syrjäytymiseen voidaan puuttua nuoren ”syrjäytymisuran” eri vaiheissa – koulussa (esim. peruskoulussa, ammattikoulussa), ammatinvalinnan ohjauksessa tai koulun oppilaanohjauksessa, erilaisissa kuntoutusmuodoissa (työpajoissa ja kuntoutuskeskuksissa) ja muissa tilanteissa (kuten oikeuskäsittelyissä ja vankilassa). Tukemisessa keskeistä on, että vaikutustavat vaihtelevat eri ympäristöjen mukaisesti: mitä toimintamahdollisuuksia on tarjolla ja millainen on syrjäytymiskehityksen vaikeusaste. (Nurmi 2011, 3.)

2.3 Verkostotyö palveluohjauksessa

Moniammatillinen yhteistyö ja toimivat verkostot on todettu hyviksi käytänteiksi etsivässä nuorisotyössä. Verkosto etsivän nuorisotyön ympärille muokkautuu kunnan omien tarpeiden mukaiseksi ja nuorisolain säädöksiin mukaan. Tärkeässä roolissa verkostoyhteistyössä on palveluohjauksen hallinta, nuoren tilanteeseen sopivien tukitahojen löytäminen, panostaminen avoimuuteen sekä nuoren saattaminen palvelujen piiriin ja hänen tukemisensa palveluissa. (Hannila-Niemelä, Oulasvirta- Niiranen, Pietikäinen 2016, 39.)

Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön kuvaa kuinka suomalainen palvelujärjestelmä on laaja ja monelle se näyttäytyy monimutkaisena labyrinthina. Kulman takaa aukeaa aina seuraava käytävä, mutta päätepistettä ei näy missään. Käsikirjan mukaan suurin osa heillä etsivään nuorisotyöhön ohjautuvista nuorista ei ole täysin opiskelu- tai työkuntoisia. Sama ilmiö näyttäytyy varmasti usealla paikkakunnalla myös Keminmaassa. Tällöin kuntouttavat ja sosiaalisesti vahvistavat toimenpiteet muodostavat palvelun keskeisimmän osan. Alkuvaiheen intensiivisyys ja tutustuminen luovat perustan, jonka pohjalta etsivä ja nuori pohtivat nuorelle sopivia palveluita,

joiden avulla opiskelun tai työn aloittamisesta tulee mielekäs ja mahdolliselta vaikuttava päämäärä. Oma mielenkiinto – oma juttu – saattaa olla esillä, mutta toimintakyky tarvitsee vahvistumista. Oikotien etsiminen johtaa helposti uusiin keskeyttämisiin ja epäonnistumisen kokemuksiin. Kiireellä ohjaaminen johtaa usein väärälle polulle. (Alanen, Kotkavuori 2014, 52.)

Etsivässä nuorisotyössä verkosto on tärkeä osa työskentelyä. Etsivä nuorisotyö tuottaa vain osan palveluista, joita nuori tarvitsee, etsivän työn tehtävänä on oikeanlaisen avun löytäminen. Verkostoyhteistyö on etsivän nuorisotyön olennainen osa, nuoren asioiden eteenpäin vieminen edellyttää monialaista yhteistyötä. Etsivä nuorisotyöntekijä jalkautuu nuoren kanssa palveluiden luokse ja tarvittaessa istuu mukana vaikkapa mielenterveysneuvolan tapaamisella. Etsivässä työssä etsivä voi tukea nuorta kertomaan omista vaikeista asioistaan myös mahdolliselle hoitokontaktille. Joskus vaikka hammaslääkärissä kädestä kiinni pitäminen voi olla etsivän tehtävä. (Alanen, Kotkavuori 2014, 52- 53.)

Työntekijöiden vaihtuvuus luo haasteensa työhön. Huomasin itsekin vasta työssäni aloittaneena kuinka ahdistavaksi osa nuorista tilanteen koki. Nuorelle tuli antaa aikaa ja tilaa ja mahdollisuus puhua omista asioistaan tutun työntekijän kanssa kahden kesken. Työntekijöiden vaihtumisen myötä nuori joutuu tutustumaan aina uudelleen uuteen aikuiseen, mikä vie oman aikansa. Haasteena on myös saada aktivoitua moniongelmaisia nuoria, joilta puuttuu oma motivaatio etsivän nuorisotyön tarjoamaan apuun. (Bamming, Hilpinen, 21, 2015.) Nuorten luottamuksen lisäksi etsivän nuorisotyöntekijän on kyettävä rakentamaan luottamusta omissa yhteistyöverkostoissaan. Työntekijöiden vaihtuvuus rasittaa myös verkostotyöskentelyä, uusien työntekijöiden kanssa on rakennettava uudet, toimivat yhteistyökuviot. Työntekijän on kyettävä verkostoitumaan laajan monialaisen toimijajoukon kanssa, sillä ihmisten tunteminen helpottaa monissa tapauksissa tiedon siirtämistä ja nuorten asioiden hoitamista. (Kalliomaa 2014, 8.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisusta 2016:28 käy ilmi, että etsivän nuorisotyön piiriin nuoret tulevat hyvin erilaisten ohjaavien tahojen kautta. Joka kolmas nuori tulee etsivään nuorisotyöhön oppilaitoksen kautta ja erityisesti toisen asteen ammatilliset koulut työskentelevät tiiviisti yhdessä etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa. Sosiaali- ja terveystoimi, nuorisotyö, työpajat, työ- ja elinkeinohallinto sekä puolustusvoimat tekevät myös yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa. Paikallinen yhteistyöverkosto vaikuttaa paljon siihen, miten hyvin ja millaisessa elämäntilanteessa nuoret saavat yhteyden etsiviin. Paikallinen toimiva oppilaitosyhteistyö näkyy opiskelijoiden osuuden kasvuna tavoitettujen nuorten joukossa. (Bamming, Hilpinen, 11, 2015.)

Bammingin mukaan etsivässä nuorisotyössä onnistuminen edellyttää vahvaa verkostoitumista, hyvää palvelujärjestelmän hallintaa ja hyödyntämistä asiakkaiden edun mukaisesti sekä hyvää viestintää päättäjien ja nuorten vanhempien suuntaan siitä, mitä etsivä nuorisotyö on ja minkälaiset asiat auttaisivat nuoria elämässä eteenpäin. (Bamming, Hilpinen, 30, 2015.)

2.4 Monialainen yhteistyö

Kunnat on velvoitettu vuodesta 2011 uudistuneen nuorisolain mukaan perustamaan nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat opetus-, sosiaali- ja terveys- ja nuorisotoimen sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Lisäksi verkostoon voi kuulua puolustushallinnon ja muiden viranomaisten edustajia. Ohjaus- ja palveluverkoston tarkoituksena on paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleinen suunnittelu ja toimeenpanon kehittäminen. Verkosto toimii vuorovaikutuksessa nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kunnat voivat koota myös yhteisen verkoston. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita. Nuorille suunnattujen palvelujen keskinäisen toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta tavoitteena palvelujen riittävyys, laadukkuus ja saavutettavuus;
- 3) suunnitella ja tehostaa yhteisiä menettelytapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi;
- 4) edistää nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken. (Nuorisolaki 27.1.2006/72.)

Alasen mukaan muuttetussa nuorisolaissa monialainen yhteistyö tarkoittaa eri toimialojen asiantuntijoiden yhteistyötä. Monialaisen yhteistyön toimivuuden kannalta on tärkeää tuntee oman toimialansa palvelut ja toimivallan rajat. Tulee myös tuntee verkoston jäsenet; mitä muilla toimialoilla on tarjottavaa nuoren elämänkulun tukemiseksi. Laaja osaaminen ja työkokemus edesauttavat yhteistyötä. Se haastaa myös perinteisen sektorikeskeisen johtajuuden uudistumaan monialaisen yhteistyön ja yhdessä tekemisen suuntaan. Toimiva ja sujuva yhteistyö

edellyttää uskallusta ja rohkeutta kyseenalaistaa omaa aikaisempaa tekemistä. Yhteistyö haastaa työntekijää katsomaan asioita uusista näkökulmista ja antaa samalla tilaa uuden löytymiselle, luovuudelle. Osapuolten keskinäinen luottamus ja toisten ammattiosaamisen kunnioittaminen on yhteistyön edellytys. (Aaltonen, 2011, 27.)

Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa tulee olla mukana nuorten kannalta keskeisimmät toimialat. Kaikki nimetyt viranomaistahot ovat verkoston tasavertaisia jäseniä, ja niille tulee toimittaa kaikki verkoston toimintaan liittyvää materiaali. Jos kunnassa järjestetään esimerkiksi nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä, näiden tahojen edustajien on tarkoituksenmukaista olla mukana verkostossa. (Aaltonen, 2011, 29.) Keminmaassa etsivät nuorisotyöntekijät kuuluvat nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toimintaan oleellisesti. Nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa yksi tärkeimmistä sovitavista menettelytavoista palvelusälttöjen tuntemisen ohella on juuri nuoren palvelusta toiseen ohjaamiseen liittyvät asiat. (Aaltonen, 2011, 39.)

2.5 Etsivä nuorisotyö Keminmaassa

Etsivä nuorisotyö on toiminut Keminmaassa syksystä 2011 lähtien. Etsivää nuorisotyötä toteutetaan Keminmaassa työparityönä ja etsivässä nuorisotyössä toimii kaksi työntekijää, jotka ovat koulutukseltaan Yhteisöpedagogi (AMK) ja Sosionomi (AMK). Tällä hetkellä toinen työntekijöistä toimii toistaiseksi voimassaolevassa työsuhteessa ja toisella työntekijällä on määräaikainen työsopimus. Vuoden 2017 aikana Keminmaan etsivällä nuorisotyöllä on ollut yhteensä 57 asiakkuutta. Asiakkaat ovat olleet 16- 29 -vuotiaita. Asiakkuudessa olleiden nuorten ikäjakauma on ollut pääasiassa 16- 20 vuotta (23 asiakkuutta) ja 21- 25 vuotta (24 asiakkuutta). (PARent tilasto Keminmaa 2017.)

TAULUKKO 1. PARent tilastointia Kemnmaan etsivän nuorisotyön tavoitetuista nuorista 2017.

	kaikki		joista naisia		joista miehiä	
		Uusia		Uusia		Uusia
alle 16						
16- 20	23	11	14	9	9	2
21- 25	24	4	8		16	4
26- 28	7	2	3		4	2
29 tai yli	4		1		3	
ei tietoa	3	3	1	1	2	2
nuoret yht.	57	20	26	10	31	10
kaikki yht.	61	20	27	10	34	10

(PARent tilasto Kemnmaa 2017.)

Kemnmaan etsivässä nuorisotyössä on käytössä PARent asiakashallintajärjestelmä. Etsivän nuorisotyön helpottamiseksi etsiviä kehoitetaan käyttämään jotain asiakashallinta- tai tilastointijärjestelmää. Nuoren kannalta on tärkeää, että häntä koskevat tiedot ovat helposti saatavilla ja että tiedot ovat ajantasaisia. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja aluehallintovirastot seuraavat etsivää nuorisotyötä vuosittain. Tärkeää on, että etsivästä nuorisotyöstä on tietoja yksittäisen nuoren tarpeisiin sekä yksilöimättömiä tietoja tilastoja ja trenditietoja varten. Nuorisolain 7 d §:n mukaan etsivän nuorisotyön yhteydessä saadaan luovuttaa nuorta koskevia tietoja edelleen toiselle viranomaiselle vain nuoren ja, jos nuori on alaikäinen, myös hänen huoltajansa suostumuksella. Tiedot on hävitettävä heti, kun ne eivät ole välttämättömiä tehtävän hoitamiseksi. PARent on erityisesti etsivää nuorisotyötä varten kehitetty asiakashallintajärjestelmä, jonka avulla voidaan koota tilastotietoja koko maan etsivästä nuorisotyöstä. (Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto 2015.)

Tavoitetuilla nuorilla tarkoitetaan niitä nuoria, joiden kanssa on käyty keskustelua henkilökohtaisella tasolla. Vuodesta 2011 lähtien Kemnmaan etsivän nuorisotyön asiakkuudessa on ollut yhteensä 480 tavoitettua nuorta. Ennen etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkausta Kemnmaan kunnan nuorisotyön resurssit eivät ole riittäneet erityisnuorisotyön tekemiseen satunnaisia työryhmiä ja kouluyhteistyötä lukuun ottamatta. Etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkauksen avulla kaksi työntekijää on voinut keskittyä pelkästään etsivään nuorisotyöhön. Kemnmaahan on perustettu nuorten ohjaus- ja palveluverkosto syksyllä 2012.

Keminmaan etsivä nuorisotyö tekee tiivistä yhteistyötä alueen eri toimijoiden kanssa. Verkostotyö eri toimijoiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää, jotta nuoria voidaan ohjata erilaisiin tarvittaviin toimenpiteisiin. Yhteistyökumppaneina ovat mm. Keminmaan mielenterveysneuvola, Keminmaan terveystieteiden tutkimuskeskus, Länsipohjan sairaanhoitopiirin nuorisopsykiatrian poliklinikka, Kemin A-klinikka, erityisesti nuorten päihdetyöntekijä, Ammattiopisto Lappia, Keminmaan sosiaalitoimi, Pohjantähti opisto, Peräpohjolan opisto, Lapin TE -toimiston Kemin toimipiste, Kansaneläkelaitos, Rikosseuraamuslaitos, Rikosuhripäivystys, Meri-lapin alueen etsivät nuorisotyöntekijät, Tornion työvoimalasäätiö, Keminmaan yläkoulu ja lukio, Meri- Lapin nuorisotoimet, Keminmaan vuokra-asuntosäätiö, Lappian opiskelija-asuntola, Kemin velkaneuvonta, Puolustusvoimat, eri oppilaitosten oppilashuoltoryhmät, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, erilaiset hankkeet Meri-Lapin alueella, sekä nuorten perheet ja muut läheiset. Keminmaan etsivät nuorisotyöntekijät toimivat myös jäsenenä lakisääteisessä moniammatillisessa nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa. PARentin tilaston mukaan eniten nuoria ohjautuu Keminmaan etsivään nuorisotyön piiriin sosiaali- ja terveystoimen kautta, nuoren suorien yhteydenottojen kautta sekä 2.asteen ammatillisen koulutuksen kautta. (Liite 1.)

Keminmaan kunta sijaitsee kahden kaupungin Kemin ja Tornion välissä. Sekä Kemissä että Torniossa toimii myös etsivä nuorisotyö. Seutukunnallista yhteistyötä tarvitaan ja etsivän nuorisotyön avulla sille voidaan luoda edellytyksiä. Keminmaassa on rajalliset mahdollisuudet opiskella toisella asteella ja siksi useat keminmaalaiset nuoret hakeutuvat opiskelemaan lähikuntiin.

Keminmaan etsivän nuorisotyön tavoitteena on antaa nuorille mahdollisuus luottamukselliseen aikuiskontaktiin, jotta nuoret voivat saada apua ongelmiinsa kun he itse ovat siihen valmiita. Työn periaatteina on kontaktien luottamuksellisuus, nuoren kunnioittaminen ja kontaktien vapaaehtoisuus. Tavoitteena on löytää ne nuoret, jotka eivät apua tarvitessaan osaa, kykene tai halua käyttää muita olemassa olevia palveluita, sekä löytää ja kehittää keinoja, joilla näitä nuoria voidaan tukea ongelmien ennaltaehkäisyssä ja ratkaisemisessa. Etsivän nuorisotyön avulla voidaan ohjata nuoria hyödyntämään jo olemassa olevia toimintamuotoja ja edesauttaa näitä palveluja vastaamaan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tarpeita. Etsivä nuorisotyö on aktiivisesti mukana nuorten ohjaus- ja palveluverkoston toiminnassa. Keminmaan PARentin tilastojen mukaan etsivän nuorisotyön asiakkuudessa korostuu etsivien tuki ja tsemppaus nuoren elämässä ylivoimaisesti eniten. Sen lisäksi nuoria on ohjattu palveluohjauksessa ja asumiseen

liittyvät palveluissa. Muita tärkeitä palveluita ja toimenpiteitä ovat mielenterveyspalvelut, toimeentulotukeen sekä opintoihin liittyvät palvelut. (Liite 2.)

3 KEHITTÄMISTYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata nuorten ja etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden kokemuksia etsivän nuorisotyön tilanteesta Keminmaassa. Tavoitteena on tuottaa tietoa nuorten ja etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden kokemuksista etsivän nuorisotyön tilanteesta Keminmaassa. Tavoitteena on myös saada nuorten ja yhteistyökumppaneiden ääntä kuuluviin ja saada tietoa päättäjille Keminmaan etsivän nuorisotyön tilanteesta ja vaikuttavuudesta. Kehittämistyötä voidaan hyödyntää etsivän nuorisotyön esittelyssä ulkopuolisille tahoille sekä päättäjille.

Tietoperustassa avataan etsivään nuorisotyöhön liittyviä käsitteitä sekä Keminmaan etsivää nuorisotyötä. Etsivää nuorisotyötä on tehty Keminmaan kunnassa jo vuodesta 2011. Työmuoto on silti osalle yhteistyökumppaneista ja päättäjistä vieras ja tarvitaan tietoa Keminmaan etsivän nuorisotyön tilanteesta ja vaikuttavuudesta. Vaikuttavuutta tuon esille kertomalla Keminmaan etsivän nuorisotyön tilanteesta tilastojen ja nuorten sekä yhteistyökumppaneiden kokemuksia hyödyntämällä.

Etsivässä nuorisotyössä on tärkeää tuntee palvelut ja mitä muilla on tarjottavana nuorten elämäntilanteen parantamiseksi. Verkoston rakentamisessa ja ylläpitämisessä auttaa laaja osaaminen ja työkokemus, jotta yhteistyökumppaneiden kesken saadaan rakennettua luottamus. Työntekijöiden vaihtuvuus tuo haasteita työhön, ei pelkästään yhteistyön kannalta vaan työntekijöiden vaihtuessa nuori joutuu rakentamaan luottamusta taas uuteen aikuiseen mikä vie aikaa. Haasteena ovat myös nuoret, joita on hankala saada aktivoitumaan ja ottamaan apua etsivältä nuorisotyöltä. Työntekijän on pystyttävä rakentamaan luottamusta niin omissa yhteistyöverkostoissaan kuin nuorten kanssa. Ihmisten tunteminen helpottaa tiedon siirtämistä ja nuoren asioiden hoitoa.

Etsivän nuorisotyön onnistuminen vaatii vahvojen verkostojen lisäksi tietoa päättäjien ja nuorten suuntaan mitä etsivä nuorisotyö on ja miten etsivä nuorisotyö voi auttaa haasteellissakin tilanteissa olevia nuoria.

4 TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTOIMINTA

Kehittämistoiminta on keskeinen osa nykypäivän työelämää, tarkasteltiinpa asiaa yksittäisten organisaatioiden, alueiden tai koko yhteiskunnan tasolla. Kehittämistoiminnan ensisijaisen tavoite on tyypillisesti jonkin aineellisen tai aineettoman tuotteen kehittäminen tai esimerkiksi prosessin systematisointi ja tehostaminen. Kehittämistoiminta voi kohdistua myös vaikkapa organisaation rakenteisiin tai työyhteisön toimintaan. (Rantanen & Toikko 2009, 3.)

Työelämän kehittämistoiminnassa sovelletaan tutkimuksissa saatua tietoa työelämän kehittämis- ja uudistamistarpeisiin. Tutkimus tuottaa uutta tietoa ja asioita, joita voidaan soveltaa käytäntöön. Tuotettu tieto vastaa tiedeyhteisön intressejä ja pääpaino on tutkimuksella. Tietoa tuotetaan käytännön toimintaympäristöissä. Tässä tutkimuksessa hyödynnetään nuorten ja asiantuntijoiden kokemuksia Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä. Apuna tässä toimivat tutkimukselliset asetelmat ja menetelmät. Pääpaino on kehittämistoiminnassa, jossa hyödynnetään tutkimuksellisia periaatteita. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta ei pelkästään ratkaise yksittäistä konkreettista ongelmaa, vaan samalla pyritään tuottamaan tietoa myös laajempaan keskusteluun. (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2017.)

Kehittämistyöni on tutkimuksellinen kehittämistyö, joka on työelämälähtöinen ja se toteutetaan laadullista eli kvalitatiivista menetelmää käyttäen. Fokusryhmähaastattelun avulla saan arvokasta tietoa nuorten ja etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden kokemuksista etsivästä nuorisotyöstä Keminmaasta. Tulosten avulla on tarkoitus tuottaa tietoa päättäjille ja nuorille etsivän nuorisotyön vaikuttavuudesta ja siitä mitä etsivä nuorisotyö on.

4.1 Laadullinen tutkimus

Työni toteutan kvalitatiivisena tutkimuksena. Hirsjärvi & kumppanien mukaan lähtökohtana kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkija ei voi myöskään täysin sanoutua irti arvolähtökohdista, sillä arvot muovaavat sitä, miten ymmärtämään tutkimiamme ilmiöitä. (Hirsjärvi & kumppanit, 2007, 157.)

Valli kuvaa laadullisen tutkimuksen prosessina, kun aineiston keruu väline on inhimillinen eli tutkija itse, näkökulmat ja tulkintojen näkökulmat aineistoon liittyen kehittyvät tutkimusprosessin edetessä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusongelma ei välttämättä ole täsmällisesti ilmaistava tutkimuksen alussa vaan tutkimus voi olla jatkuvaa päätöksentekotilannetta tai ongelmanratkaisusarjoja. (Valli 2018, 73.)

Laadullista tutkimusta voidaan toteuttaa monella erilaisella menetelmällä joissa korostuu esimerkiksi kohteen ympäristöön ja taustaan, kohteen tarkoitukseen aja merkitykseen sekä ilmaisuun ja kieleen liittyvät näkökulmat. Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. (Jyväskylän yliopisto 2017.)

Pääpaino kehittämistyössä on laadullisella tutkimuksella. Laadullinen tutkimus sopii kun tavoitteena on ilmiön kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ihmisten kokemus, tulkintojen tutkiminen ja kuvaus ihmisten näkemyksestä korostuu. Laadullisella tutkimuksella voidaan tutkia asioita joista ei etukäteen tiedetä mitään tai jos halutaan saada uusia näkökulmia jo tutkittuun aiheeseen. Laadullisen tutkimuksen avulla saan opinnäytetyöhöni nuorten ja asiantuntijoiden avulla uusia näkökulmia ja kehittämisehdotuksia. (Kankkunen & Vehviläinen - Julkunen 2013, 55, 65–66.)

4.2 Aineistonkeruumenetelmät

Aineistonkeruumenetelmänä käytän fokusryhmähaastattelua. Haastattelun avulla kerään nuorten ja etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden kokemuksia etsivästä nuorisotyöstä Keminmaassa. Fokusryhmässä yhteistyökumppanit voivat antaa palautetta ja kehittämisideoita etsivästä nuorisotyöstä, kertoa miten ovat hyötäneet etsivästä nuorisotyöstä lisäresurssina ja miten ovat hyödyntäneet etsivän nuorisotyön palveluita. Haastattelun lomassa nuoret voivat kertoa asioista mitä pitävät tärkeänä etsivässä nuorisotyössä, millaisia kokemuksia heillä on ollut siitä ja missä asioissa ja millä tavoin haluaa enemmän ohjausta ja tukea.

Valitsin fokusryhmähaastattelun sen joustavuuden vuoksi ja koska se sopii moniin erilaisiin tutkimustarkoituksiin. Haastattelussa pystyin olemaan suorassa vuorovaikutuksessa

haastateltavan kanssa ja tämä tilanne luo mahdollisuuden suunnata tiedonhankintaa itse haastattelutilanteessa. Lisäksi olen käyttänyt aikaisempien ja vastaavien tutkimusten tuottamaa materiaalia.

Fokusryhmähaastattelu on haastattelijan ylläpitämä ryhmäkeskustelu. Fokusryhmähaastattelu on laadullinen tutkimusmenetelmä, jonka avulla pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Tavoitteena on erilaisten näkökulmien esille saaminen ja sopiva ryhmän koko on 4-10 henkeä. Haastattelijan tehtävänä on mahdollistaa erilaisten käsitysten ja mielipiteiden esittäminen. Fokusryhmähaastattelu tallennetaan ja kirjoitetaan tekstiksi eli litteroidaan. Aineisto analysoidaan kuin muukin laadullinen aineisto. Tuloksia ei esitetä numeroina vaan teema-alueina tai teoreettisena mallina sekä suorina lainauksina. Fokusryhmähaastattelu tuottaa monipuolisen ja rikkaan aineiston, jota ei olisi saatavissa muilla tutkimusmenetelmillä. (Mäntyranta & Kaila, 1507.)

Haastateltavien valinnassa tavoitteena ei ole tilastollinen edustavuus, vaan siinä pyritään saamaan koolle ryhmä haastateltavia, jotka pystyvät tuomaan tutkittavaan asiaan erilaisia näkökulmia. Valitsemalla fokusryhmä haastatteluun etsivän nuorisotyön asiakkaita sekä nuorten ohjaus- ja palveluverkoston jäseniä, sain tutkimukseen kattavia näkökulmia. Lisäksi fokusryhmään osallistuvien on kyettävä kuulemaan ja osallistumaan joskus vilkkaaseenkin keskusteluun. (Mäntyranta & Kaila, 1509.)

Fokusryhmähaastattelu (focus group interview/discussion) on valikoidussa ryhmässä tapahtuva ja haastattelijan ylläpitämä keskustelu ennalta suunnitellun haastattelurungon pohjalta. Käytin molemmissa fokusryhmähaastatteluissa teemoja, joiden pohjalta haastattelu eteni. Fokusryhmähaastattelu tuottaa monipuolisen ja rikkaan aineiston, jota ei olisi saatavissa muilla menetelmillä. Fokusryhmähaastatteluja käytetään runsaasti myös tutkimuksessa, jonka avulla pyritään kehittämään palveluja. Tämän tutkimuksen tarkoitus on haastattelujen avulla kehittää Keminmaan etsivää nuorisotyötä. Fokusryhmähaastattelu on menetelmänä joustava ja soveltuu siksi vastaamaan hyvinkin erilaisiin tutkimuskysymyksiin. Useimmin selvitetään haastateltavien näkemyksiä, kokemuksia tai mielipiteitä asioista. (Mäntyranta & Kaila, 1507.)

Esitän opinnäytetyön tulokset teema- alueiden avulla. Mäntyranta & Kailan mukaan fokusryhmähaastattelun tulosten esittämisessä noudatetaan samoja periaatteita kuin muussakin laadullisessa tutkimuksessa. Tuloksia ei esitetä numeroina vaan esimerkiksi luokiteltuina teema-alueina tai pitemmälle kehiteltynä teoreettisena mallina. Pienestä aineistosta ei ole järkevää

raportoida, kuinka moni haastateltava oli jotain mieltä, eivätkä esimerkiksi prosenttiosuudet ole luotettavaa tietoa. (Mäntyranta & Kaila, 1511.)

Fokusryhmähaastatteluissa tutkimuseettiset haasteet voivat liittyä esimerkiksi fokusryhmähaastattelun tutkimustilanteeseen. Ryhmätilanteessa voi olla vaarana että joku haastateltavista tulee loukatuksi tai esimerkiksi ryhmäpaineen vuoksi paljastaa itsestään asioita joita ei haluaisi. Haastattelijan on oltava herkkä näille asioille. (Mäntyranta & Kaila, 1511.) Fokusryhmähaastattelussa pyritään saamaan aikaan mahdollisimman paljon keskustelua osallistujien välille, koska keskustelu muodostaa tutkimusaineiston. Haastattelijalla on yleensä käytössä strukturoitu haastattelurunko, jossa on 5–8 teemaa. Näissä suositetaan avoimia kysymyksiä (mitä, miten). Lisäksi tarvitaan syventäviä kysymyksiä esimerkiksi ryhmässä esiin tulevista ristiriitaisista mielipiteistä. (Mäntyranta & Kaila, 1509.)

Haastatteluryhmistä ja niiden osallistujista dokumentoidaan perustiedot: haastattelun aika ja paikka sekä haastattelijat ja haastateltavat. Haastateltavien perustiedot on syytä kerätä kirjallisesti: sukupuoli, ikä, koulutus tai muut tutkimuksen kannalta tärkeät asiat. (Mäntyranta & Kaila, 1509.) Haastatteluita ei nauhoitettu haastateltavien pyynnöstä, tallensin haastattelun käyttämällä subjektiivista kykyä muistaa. Luotin muistiini ja kirjoitin haastattelujen aikana ylös tärkeimmät kohdat, haastattelun jälkeen laajensin ja kokosin muistiinpanoni.

Fokusryhmähaastattelu on menetelmänä joustava ja soveltuu siksi vastaamaan hyvinkin erilaisiin tutkimuskysymyksiin. Fokusryhmähaastattelun avulla voidaan selvittää haastateltavien näkemyksiä, kokemuksia tai mielipiteitä asioista. Ryhmähaastattelu on aito keskustelutilanne, jossa esimerkiksi ryhmän sisäinen hierarkia tulee esille sen kautta, kuka puhuu eniten ja kuka on hiljaa tai kuka keskeyttää kenet. Yhteen fokusryhmähaastatteluun osallistuu yleensä 4–10 henkeä ja sitä ohjaa yksi tai useampi haastattelija. Useimmissa tutkimuksissa on järjestetty vähintään kolme fokusryhmähaastattelua eri osallistujille, mutta aineiston riittävää kokoa ei useinkaan ole mahdollista tietää etukäteen. (Kaila & Mäntyranta 2008, 1508- 1510.)

Fokusryhmän avulla saan näkökulmaa etsivän nuorisotyön merkityksestä ja hyödyistä. Fokusryhmätyöskentely toteutetaan kokoamalla koolle nuoret omana ja etsivän nuorisotyön yhteistyökumppanit omana ryhmänään. Ajatuksena on koota ennalta suunniteltu haastattelurunko koskien etsivää nuorisotyötä Keminmaassa. Keskustelun avulla toivon saavani nuorten ja

yhteistyökumppaneiden kokemuksia ja mielipiteitä Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä. Saadusta aineistosta kokoaan haastateltavien näkemykset osaksi kehittämistyön tuloksia.

Valitsin fokusryhmähaastattelun menetelmäksi, koska se oli helppo järjestää etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneille nuorten- ohjaus ja palveluverkoston tapaamisessa. Nuorten ohjaus- ja palveluryhmän kokoonpanoon kuuluu osallistujia monelta eri asiantuntija alueelta ja näin heidät oli helppo saada samalle koolle työpäivän sisällä. Sen jatkumona oli luontevaa toteuttaa haastattelu nuorille myös fokusryhmähaastatteluna. Haastatteluryhmät kokoontuivat kaksi kertaa. Haastattelurunko muotoutui etsivän nuorisotyön ympärille. Fokusryhmähaastattelut toteutettiin kahtena eri ryhmänä. Etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneille haastattelu toteutettiin omana ryhmänään ja etsivän nuorisotyön asiakkaille omana ryhmänään. Haastattelun teema-alueet oli jaoteltu viiteen eri teema-alueeseen.

Otin kehittämistyöni puheeksi nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa ja seuraava kokoontumista varten se merkittiin myös kokouksen esityslistaan. Ensimmäisellä kokoontumisella kerroin tutkimuksellisen kehittämistyöni sisällöstä ja ideasta ja siitä miten tulen tuloksia käyttämään opinnäytetyössäni. Tällä kerralla olin laittanut valmiit posterit seinille teema- alueittain, johon jokainen sai omassa rauhassa kirjoittaa omia kokemuksiaan, ajatuksiaan ja kehittämisisideoita. Seuraavaa kokoontumista varten olin tehnyt niistä koonnin ja fokusryhmähaastattelu tehtiin niiden pohjalta.

Etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden haastatteluteemoina olivat:

Minkä koet tärkeäksi etsivässä nuorisotyössä? Koetko Keminmaan etsivän nuorisotyön tarpeelliseksi ja millä tavoin?

Mitä Keminmaan etsivä nuorisotyö on? Millaisia kokemuksia sinulla on siitä vuosien varrelta?

Pystytkö hyödyntämään Keminmaan etsivää nuorisotyötä lisäresurssina omassa työssäsi? Kerro kokemuksia.

Miten koet verkoston toimivuuden Keminmaan etsivän nuorisotyön kanssa? Kehitysideoita, mitä muuttaisit, mikä toimii?

Ajatukset/terveiset Keminmaan kunnan päättäjille Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä?

Ensimmäisellä kokoontumiskerralla kerroin opinnäytetyöstäni sekä fokusryhmähaastattelun sisällöstä ja etenemisestä ja opastin heidät työskentelemään. Teemat olin jaotellut postereille seinille, jonne haastateltavat saivat kirjata omia ajatuksiaan ja havaintojaan. Toisella tapaamisella

olin tehnyt koontia edellisen kerran työskentelystä ja kävimme sen pohjalta keskustelua. Molemmilla kerroilla kaikki osallistuivat työskentelyyn ja keskusteluun ja saivat tuoda omia näkökulmia esille.

Nuorten fokusryhmähaastattelussa tuli käyttää harkintaa ketä pyydän osallistumaan haastatteluun. Etsivän nuorisotyön asiakkailta voi olla haastavia elämäntilanteita ja Keminmaa on pieni paikkakunta. Mietin tarkkaan kenelle haastattelukutsun esitän ja millaisen kokoonpanon voin kutsua yhtä aikaa koolle ajatellen nuorten yksityisyydensuojaa. Haastatteluun kutsuin seitsemän nuorta joista viisi pääsi paikalle. Kerroin jokaiselle nuorelle haastattelun tarkoituksesta ja toteuttamistavasta ja nuoret saivat rauhassa miettiä osallistumisestaan. Nuoret olivat kiinnostuneita osallistumaan ja mahdollisuudesta saada omaa ääntä kuuluviin.

Haastattelu toteutettiin yhden iltapäivän ja illan aikana. Olin koonnut myös nuorille teemat valmiiksi seinille postereille. Nuorille oli tarjolla pientä purtavaa ja juomaa ja sen lomassa keskustelimme aluksi juttelemalla tutkimuksesta ja sen toteutuksesta rennossa ilmapiirissä. Nuoret kirjoittivat ensin ajatuksiaan postereille ja sen jälkeen kävimme antoisaa keskustelua nuorten kesken ja nuoret kertoivat omia kokemuksiaan ja tarinoitaan etsivästä nuorisotyöstä.

Nuorten teemoina olivat:

Mitä mieltä olet Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä? Kerro kokemuksia Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä vuosien varrelta?

Missä asioissa olet saanut ohjeistusta/apua?

Mitkä asiat ovat muuttuneet etsivän nuorisotyön avulla? Missä asioissa haluaisit enemmän tukea/apua?

Risuja ja ruusuja. Missä asioissa koet etsivän nuorisotyön tarpeelliseksi? Minkä toivoisit muuttuvan?

Ajatukset/terveiset Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä Keminmaan kunnan päättäjille?

4.3 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi voi olla teorialähtöistä, teoriaohjaavaa tai aineistolähtöistä. Aineistolähtöisessä analyysissä teoria muodostuu tutkimusaineistosta ja analyysit nousevat

kokonaan aineistosta. Tuomi & sarajärvi 2012, 95- 99.) Kehittämistyössäni olen aineistoa analysoinut sisällön analyysin avulla. Sisällön analyysin avulla pyritään systemaattiseen ja kattavaan kuvaukseen aineistoon liittyvistä sisällöistä. Sisällön analyysi voidaan toteuttaa määrällisen tai laadullisen tutkimusotteen mukaisesti. (Seitamaa & Hakkarainen 2014.) Aineiston analyysi alkoi jo haastattelutilanteessa ja muunlaisessa tiedonkeruuvaiheessa. Analysoin aineistoa samanaikaisesti aineiston keruun, tulkinna ja raportoinnin kanssa.

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysointi voi olla luonteeltaan toisaalta analyttistä, toisaalta synteettistä. Aineiston luokittelu ja jäsentäminen systemaattisesti eri teema- alueisiin, koodaaminen helpommin tulkittaviin osiin edustaa analyttisyyttä. Koodausrunon sekä teema-alueiden erittely ja sisäinen jäsenitys asettuu lopulliseen muotoonsa vähitellen, keskeistä on löytää temaattinen kokonaisrakenne, joka kannattaa koko aineistoa. Aineiston analysoinnin tavoitteena on löytää keskeiset ydinkategoriat, jotka kuvaavat tutkittavaa kohdetta ja joiden varaan aineiston analysointi voidaan rakentaa. Tutkijan tehtävänä on löytää keskeisimmät käsitteet, joiden valossa aineistokokonaisuutta voidaan tarkastella. (Valli 2018, 82- 83.)

Laadullisten aineistojen analyysia ei yleensä nähdä tutkimusprosessin viimeisenä vaiheena vaan tutkimus on luonteeltaan syklistä ja aineiston analysointi alkaa aineiston keruun yhteydessä. Aineiston analyysi yleensä alkaa koko aineiston lukemisella, jolloin siitä saadaan yleiskuva. Aineistoon perehtyminen ja luokittelun kehittäminen tapahtuu syklisesti. Analyysiprosessi on luonteeltaan systemaattista ja koko aineiston kattavaa, muttei jäykkä ja etukäteen määriteltäviä luokitusluokkia tiukasti noudattavaa. Uusia analyysiluokkia voi syntyä analyysin edetessä ja vuorovaikutuksessa aineiston keruun kanssa. Ennen tekstiaineiston analysointia tutkijan on tehtävä joitakin periaatteellisia metodisia ratkaisuja. Hankittu tutkimusaineisto (esim. haastattelut, ääneen ajatteluprotokollat) on ensin saatettava teksti muotoon. On päätettävä kuinka tarkasti aineisto puretaan, kuinka autenttisenä tekstin purkaminen tehdään. (Seitamaa & Hakkarainen 2014.)

Tässä tutkimuksellisessa kehittämissä käytin aineistolähtöistä sisällön analyysiä. Haastatteluaineisto valokuvattiin ja niistä tehdyn koonnin perusteella keskusteltiin haastateltavien kesken. Analysoin haastattelun tulokset sisällön analyysimenetelmää käyttäen. Haastateltavat olivat Keminmaan etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneita ja etsivän nuorisotyön asiakkaita. Kommentit ja kokemukset teemojen mukaan, Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä postereille kirjoitettuna, olivat lyhyitä ja ytimekkäitä. Niiden pohjalta tehdyn koonnin mukaan tehtiin

varsinainen fokusryhmähaastattelu. Litteroin aineiston teemoitettujen vastausten aiheiden mukaan. Aineisto on koottu ja tulostettu erillisille papereille teemojen mukaan. Aineisto on toteutettu sisällön analyysillä, jolla halusin saada esille yhteistyökumppaneiden ja etsivän nuorisotyön asiakkaiden kokemuksia ja ajatuksia. Haastatteluista etsin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia ja ryhmittelin ne omien alaluokkien alle niitä kuvaavalla käsitteellä. Alaluokat kokosin yhtenäisten teemojen yläluokiksi. Keskeistä aineiston analysoinnissa oli koota haastatteluista olennainen tieto.

Taulukko 2. Pelkistys ja alaluokat asiantuntija haastattelusta.

Pelkistys	Alaluokat
nuoren tukeminen nuoren arjessa mukana oleminen tiiviimmin kuin muut viranomaiset matalan kynnyksen paikka henkilökohtainen tapaaminen laaja yhteistyöverkosto henkilökohtainen ohjaaminen kohtaaminen monimuotoisuus hyviä tuloksia nuoria saatu palveluiden piiriin	Etsivän nuorisotyön tärkeys/tarpeellisuus
työntekijät vaihtuneet tiuhaan nuoria ohjattu vaihtelevasti yhteistyötä eri hankkeissa tukea ja huolenpitoa palveluohjausta kokonaisvaltaista tukemista vaihtuvuus työntekijöissä haastavaa yhteistyökuvioita jouduttu rakentamaan uudelleen nuoren rinnalla kulkemista ja auttamista nuorilla haastavia ongelmia	Kokemuksia etsivästä nuorisotyöstä

Pelkistys	Alaluokat
<p>etsivät mukana työpajan arjessa tukevat nuorta uusiin palveluihin saattavat nuoria palveluiden piiriin yhteistapaamisia nuorten kanssa ohjaus etsivän asiakkaaksi etsivä ollut tukena nuoren arjessa merkittävä lisäresurssi nuorten kanssa tehtävässä työssä</p>	Etsivän nuorisotyön hyödyntäminen
<p>matala kynnyks ottaa yhteyttä yhteistyö joustavaa asiakkaiden asioita yhdessä eteenpäin yhteistyö toimii yhteistyö joustavaa</p>	Verkoston toimivuus etsivien kanssa
<p>myös toinen työntekijä vakinaistettava tutustukaa etsivien työhön ja asiakaskuntaan tärkein ennaltaehkäisevä työmuoto nuorisotyössä etsivät tekevät tärkeää työtä liikaa vaihtuvuutta työntekijöissä työntekijöihin pysyvyyttä päättäjien tietous ja oma mielenkiinto</p>	Terveisiä Keminmaan päättäjille

Taulukko 3. Pelkistys ja alaluokat nuorten haastattelusta

Pelkistys	Alaluokat
mahtavia tyyppejä apua vaikeina aikoina ilman etsivää ei olisi saanut/hakenut apua asioita saatu hoidettua tsemppaus opiskeluun piristäminen epätoivon hetkellä apua ongelmiin avuliaita tuki ja ohjeistus tärkeää työtä iso tuki ja apu	Kokemukset etsivästä nuorisotyöstä
Kela TE- toimisto Velkaneuvonta Opiskelu Mielenterveyspalvelut Lääkärikäynnit Kaupassa käynti	Missä asioissa saanut apua ja tukea
asioita saatu järjestykseen oppinut hoitamaan omia asioita raha-asiat selvinneet apua ohjauksessa mielenterveysneuvolaan päässyt hoidon piiriin selkeämpi polku elämään aikataulujen oppiminen opiskeluasiat töihin pääsy opiskelu	Mikä muuttunut etsivän nuorisotyön avulla

Pelkistys	Alaluokat
joka päiväinen tuki apua arkisissa asioissa pysyvät työntekijät tukea raha-asioihin tukena avun hakemisessa työntekijät eivät saa vaihtua	Missä asioissa etsivä nuorisotyö tarpeellista, minkä pitäisi muuttua
etsivä nuorisotyö on iso apu vakinaiset työntekijät nuori saa tarvitsemaansa apua ja tukea pysyvä paikka missä toimia tärkeää työtä hyvä kontakti ja luottamus nuoriin tärkeää ei vaihtuvia työntekijöitä nuoret tarvitsevat etsiviä nuorisotyöntekijöitä korvaamaton apu	Terveisiä Keminmaan päättäjille

Tämän tutkimuksen pääaineisto koostuu fokusryhmähaastatteluista koostuvasta aineistosta, postereista, joihin haastateltavat saivat kerätä ajatuksiaan ja kokemuksiaan, niistä saadusta koonnista sekä niiden pohjalta käydystä keskustelusta. Laadullisessa analyysissä aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena. Laadullinen analyysi koostuu kahdesta vaiheesta havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta, vaikka käytännössä ne nivoutuvat aina toisiinsa. Havaintojen pelkistämisessä on kaksi osaa; aineistoa tarkastellaan aina vain tietystä teoreettisesta metodologisesta näkökulmasta ja tuotettujen johtolankojen ja käytettävissä olevien vihjeiden pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. (Alasuutari 2011, 38-44.)

4.4 Kehittämistoiminnan toteutus

Kehittämistyöni olen toteuttanut Keminmaan vapaa- aikapalveluille etsivään nuorisotyöhön, olen tehnyt työtä syksyn 2017- 2018 vuoden aikana. Ajatus kehittämistyöhön lähti yhteisistä keskusteluista asiakkaiden, nuorten, työparini ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Kävin asiasta

keskustelua esimiesteni kanssa ja tilausta tutkimukselliselle kehittämistyölle löytyi. Keminmaassa työntekijöiden vaihtuvuus etsivässä nuorisotyössä on ollut suurta mikä on tuonut haasteita yhteistyökuvioihin sekä nuorten sitoutumiseen etsivään nuorisotyöhön. Kehittämistyön avulla halutaan lisätä tietoisuutta Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä ja sen vaikuttavuudesta, verkostojen rakentamisen tärkeydestä ja nuorten luottamuksen saavuttamisesta. Työnkuvaa on myös tärkeää avata päättäjille.

Tutkimuksellisen kehittämistyön alussa perehdyin etsivään nuorisotyöhön liittyvään tutkimustietoon ja aineistoon sekä siihen liittyviin lähikäsitteisiin ja ilmiöihin. Kehittämistyössä on tärkeää saada nuorten ja yhteistyökumppaneiden ääni kuuluviin ja kyetä hyödyntämään heidän kokemuksiaan etsivästä nuorisotyöstä. Aineistonkeruu menetelmänä käytettiin fokusryhmähaastattelua, haastattelut järjestettiin omanaan yhteistyökumppaneille sekä nuorille. Etsivän nuorisotyön asiakkailta on monenlaisia haasteita elämässään ja uudet tilanteet ja ihmiset saattavat jännittää, siksi tuntui luontevalta ratkaisulta järjestää tilanteet erikseen.

Yhteistyökumppaneille ryhmähaastattelu järjestettiin kaksi kertaa nuorten ohjaus- ja palveluverkoston kokoontumisissa kevään 2018 aikana. Toisella kertaa käytiin keskustelua aiheesta edellisen kerran koonnin pohjalta. Nuorille onnistui järjestää enemmän aikaa kerralla ja saimme tehtyä haastattelun yhtenä päivänä. Haastattelujen avulla sain paljon hyödyllistä ja kokemusperäistä tietoa niin nuorilta kuin yhteistyökumppaneilta.

Kehittämistyön tuotoksena syntyy kokonaiskuva etsivästä nuorisotyöstä; mitä se on yleisellä tasolla ja Keminmaassa. Arvioinnin näkökulmasta tutkimuksen tuloksia on tarkoitus käydä läpi työyhteisössä sekä viedä niitä tiedoksi myös kunnanhallitukselle ja sivistyslautakuntaan.

5 TUTKIMUKSELLISEN KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET

Tällä tutkimuksellisella kehittämistyöllä olen selvittänyt yhteistyökumppaneiden ja nuorten kokemuksia ja kehittämis ehdotuksia Keminmaan etsivän nuorisotyötilanteesta. Tutkimuksellisen kehittämistyön aineiston olen kerännyt fokusryhmähaastatteluiden avulla. Tässä tutkimuksessa ovat vaikuttaneet haastatteluista nousseet kokemukset ja kehittämisideat. Tutkimuksen tulokset perustuvat sisällönanalyyysiin. Tulosten havainnollistamiseksi esitän kuvina ja kirjoitettuna tekstinä.

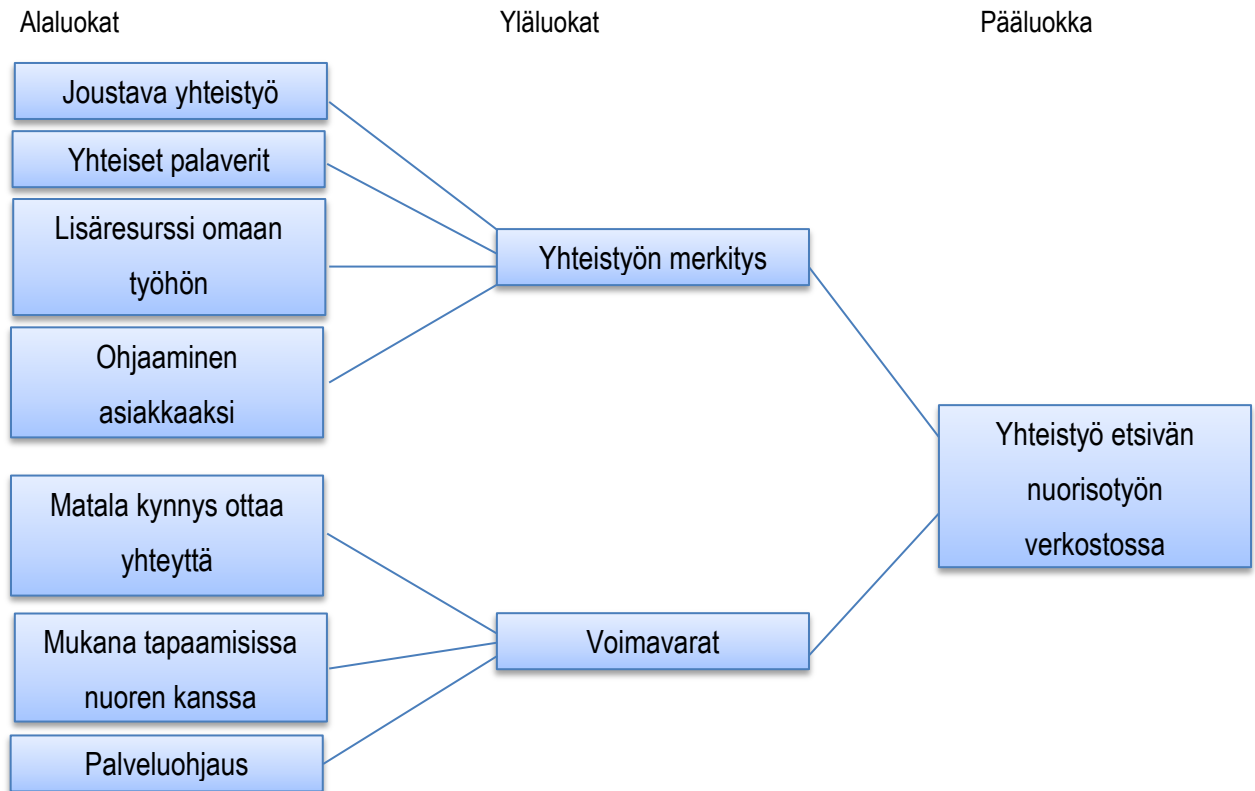
Yhteistyökumppaneiden ja etsivän nuorisotyön asiakkaiden fokusryhmähaastattelut toteutuivat kolmena eri päivänä. Yhteistyökumppaneiden haastattelut toteutin nuorten ohjaus- ja palveluverkoston kokoontumisissa, jolloin oli helppoa saada eri toimijoita yhtä aikaa paikalle työajalla. Etsivän nuorisotyön asiakkaat on haastavaa saada ryhmänä paikalle. Keminmaa on aika pieni paikka, joten oli oma haasteensa miettiä millaisen kokoonpanon nuorista voi kutsua paikalle kerralla. Lisäksi nuorten elämätilanteet ovat erilaisia ja osalla erittäin haasteellisia, joten päätin keskittää koko haastattelun ja sen purun nuorten kanssa samalle päivälle.

5.1 Asiantuntijoiden fokusryhmähaastattelun tutkimustulokset

Käsittelin etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden haastatteluista saadun aineiston omanaan ja nuortenhaastattelu aineiston omanaan ja lopuksi kokosin ne vielä yhteen. Aineiston analysoin etenemällä pelkistetyistä ilmaisuista alaluokkien ja niistä koottujen yläluokkien kautta yhdistäviin pääluokkiin. Molemmista fokusryhmähaastatteluista muodostui aihepiireiltään kolme erityyppistä pääluokkaa. Asiantuntijoidenhaastattelusta nousi kolme pääluokkaa *Yhteistyö etsivän nuorisotyön verkostossa*, *Nuoren kokonaisvaltainen tukeminen* ja *työntekijöiden vaihtuvuuden vaikutus etsivässä nuorisotyössä*.

5.2 Yhteistyö etsivän nuorisotyön verkostossa

Ensimmäinen pääluokka sai nimekseen *Yhteistyö etsivän nuorisotyön verkostossa*, joka koostui kahdesta eri yläluokasta: *Yhteistyön merkitys* sekä *Voimavarat*.

KUVIO 1. *Yhteistyö etsivän nuorisotyön verkostossa*.

5.2.1 Yhteistyön merkitys

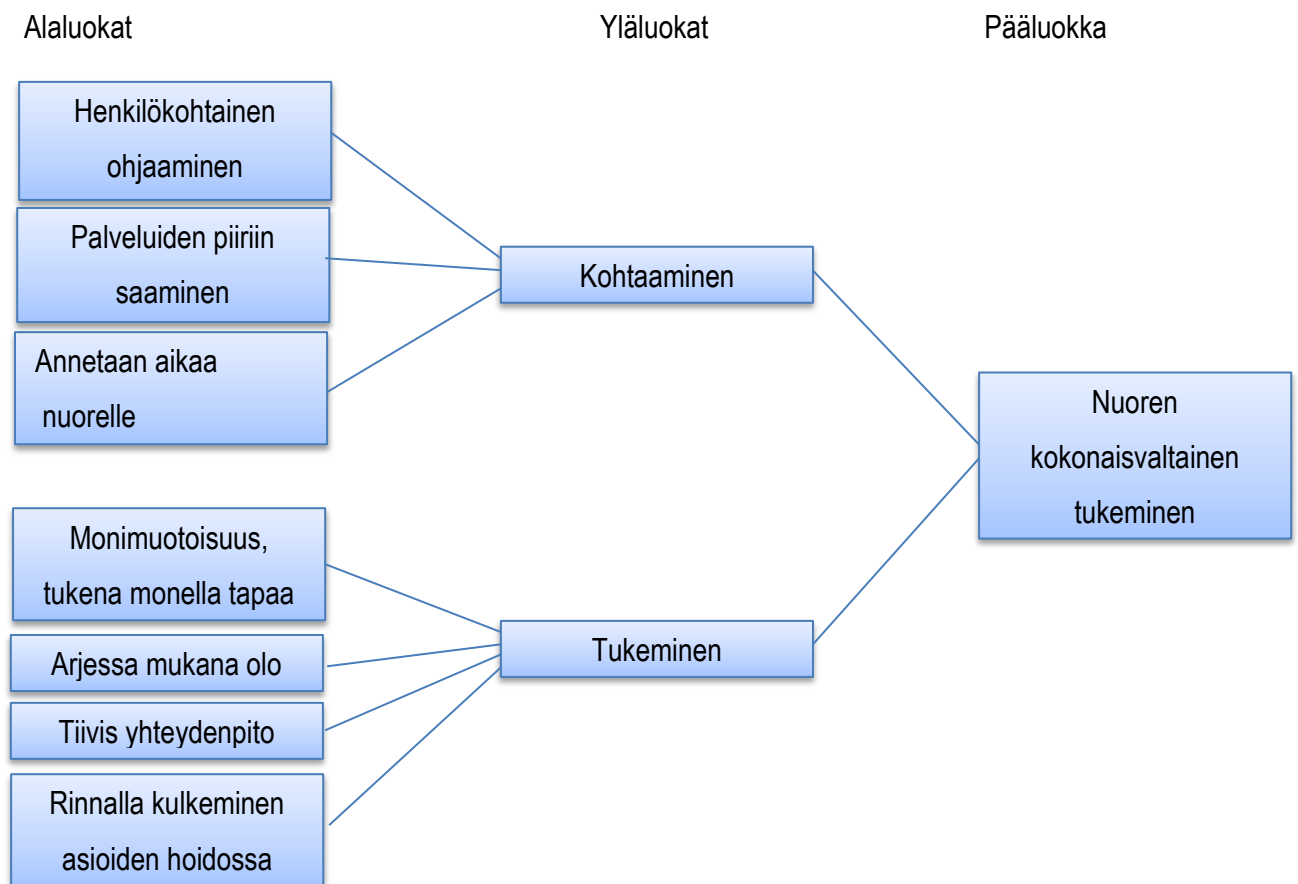
Yhteistyön merkitys-yläluokka käsittää neljä alaluokkaa joita ovat *Joustava yhteistyö*, *Yhteiset palaverit*, *Lisäresurssi omaan työhön* sekä *Ohjaaminen asiakkaaksi*. Etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden haastatteluun osallistujat toivat ilmi keskustelussa kuinka merkityksellistä toimiva yhteistyö etsivän nuorisotyön kanssa on. Yhteistyö koettiin hyväksi ja joustavaksi sekä yhteisten palaverien ja tapaamisten avulla nuorten asioita on saatu eteenpäin. Etsivälle nuorisotyölle on pystytty ohjaamaan asiakkaaksi ja myös etsivä nuorisotyö on ohjannut nuoria eri palveluiden piiriin. Etsivä nuorisotyö on koettu arvokkaaksi lisäresurssiksi omaan työhön.

5.2.2 Voimavarat

Voimavarat – yläkäsite koostuu kolmesta alaluokasta, joita ovat *Matala kynnyks ottaa yhteyttä*, *Mukana nuorten tapaamisissa*, sekä *Palveluohjaus*. Haastattelussa nousi esiin se kuinka yhteistyön kannalta on tärkeää, että kynnyks ottaa yhteyttä nuoren asioissa puolin ja toisin on matala. Se nopeuttaa nuorten asioiden eteenpäin vientiä ja välttyään päällekkäiseltä työnteolta. Etsivä nuorisotyö on ollut mukana nuorten yhteisissä tapaamisissa sekä toiminut työparina eri asiantuntijoiden kanssa.

5.2.3 Nuoren kokonaisvaltainen kohtaaminen

Toinen pääluokka sai nimekseen *Nuoren kokonaisvaltainen tukeminen*, sen yläluokiksi muodostuivat *Kohtaaminen* ja *Tukeminen*.

KUVIO 2. Nuoren kokonaisvaltainen kohtaaminen.

5.2.4 Kohtaaminen

Kohtaaminen – yläluokan kolme alakuokkaa ovat: *Henkilökohtainen ohjaaminen, Palveluiden piiriin saaminen ja Annetaan aikaa nuorelle*. Haastateltavien kokemuksen mukaan etsivä nuorisotyö tukee nuorta kokonaisvaltaisesti, mikä helpottaa nuoren sitoutumista ja pääsyä palveluiden piiriin. Etsivä nuorisotyö pystyy antamaan nuorelle enemmän aikaa ja tilaa.

Etsivät voivat tukea nuorta ja olla mukana nuoren arjessa paljon tiiviimmin kuin muut viranomaiset.

Yhteistyökumppanit kokivat, että etsivä nuorisotyö pystyy ohjaamaan nuoria henkilökohtaisesti ja kohtaaminen on monimuotoista. Nuoren kohdalla voidaan paneutua useisiin elämän ongelmakohtiin. Etsivän nuorisotyön asiakkailla haastavia ja monimuotoisia ongelmia, mikä tuo omat vaatavuutensa työhön.

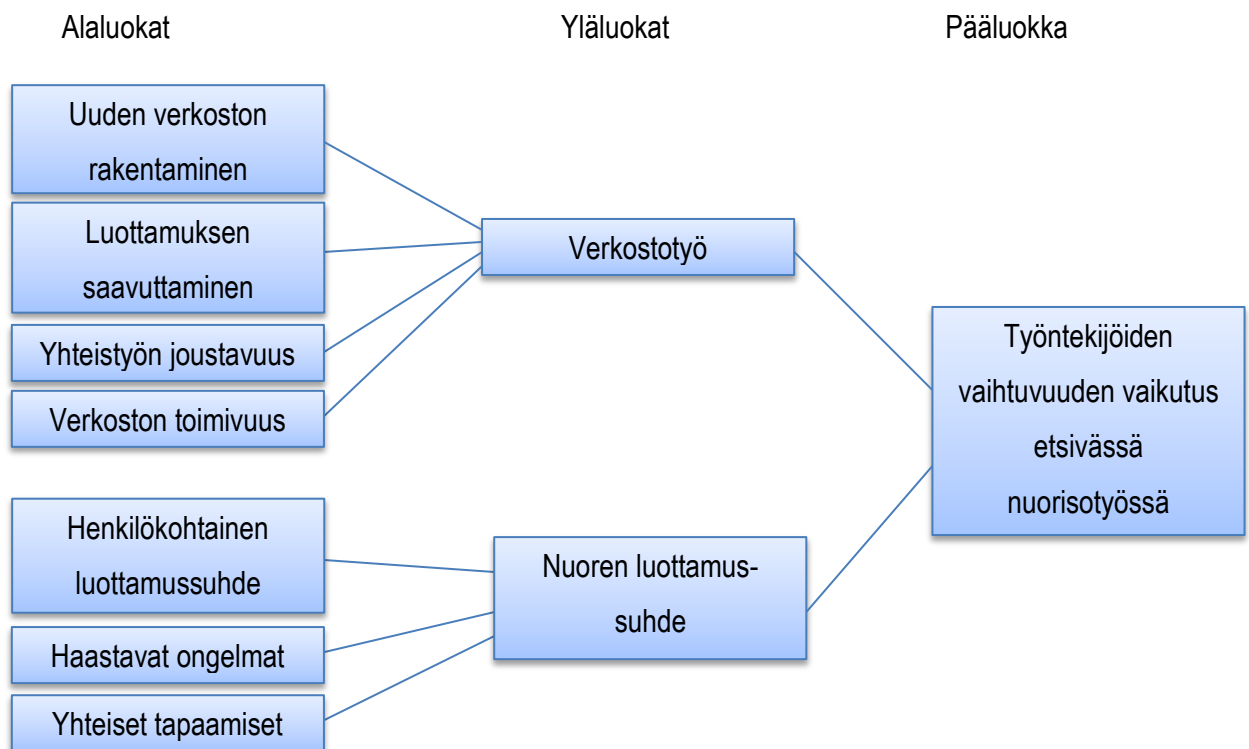
5.2.5 Tukeminen

Tukeminen – yläluokka koostuu neljästä alaluokasta *Monimuotoisuus, tukena monella tapaa, Arjessa mukana olo, Tiivis yhteydenpito sekä Rinnalla kulkeminen*. Etsivä nuorisotyö koettiin tarpeelliseksi ja tärkeäksi työmuodoksi. Etsivä nuorisotyö pystyy olemaan mukana nuoren arjessa ja ohjaamaan henkilökohtaisesti. Etsivä nuorisotyö pystyy pitämään nuoren kanssa tiiviisti yhteyttä ja pystyy tukemaan nuoren elämän ja arjenhallinnassa kokonaisvaltaisesti. Haastattelusta nousi esille, että etsivä nuorisotyö pystyy kulkemaan nuoren rinnalla asioiden hoidossa ja auttamaan palveluiden piiriin.

5.3 Työntekijöiden vaihtuvuuden vaikutus etsivässä nuorisotyössä

Työntekijöiden vaihtuvuuden vaikutus etsivässä nuorisotyössä käsittää kaksi yläluokkaa: *Verkostotyö* ja *Nuoren luottamussuhde*.

Työntekijöiden vaihtuvuuden mukanaan tuomat haasteet korostuivat haastatteluissa. Vaihtuvuudella on vaikutuksia verkoston yhteistyön toimivuuteen sekä nuoren sitoutumiseen yhteistyöhön uuden työntekijän kanssa. Työntekijä vaihdosten myötä nuoria tippuu pois palveluiden piiristä eikä heitä välttämättä saada enää takaisin toimenpiteisiin.

KUVIO 3. *Työntekijöiden vaihtuvuuden vaikutus etsivässä nuorisotyössä*.

5.3.1 Verkostotyö

Verkostotyö – yläluokka käsittää neljä alaluokkaa: *Uuden verkoston rakentaminen*, *Luottamuksen saavuttaminen*, *Yhteistyön joustavuus* ja *Verkoston toimivuus*. Haastattelussa nousi esille työntekijöiden vaihtuvuuden tuomat haasteet. Etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden kokemuksen mukaan Keminmaan etsivässä nuorisotyössä työntekijät ovat vaihtuneet tiuhaan ja

se on hankaloittanut verkostotyön toimivuutta. Työntekijöiden vaihtuvuus on ollut haastavaa ja sen myötä yhteistyökuvioita on jouduttu rakentamaan uudelleen.

Verkostossa yhteistyön tulisi olla mutkatonta ja kynnys ottaa yhteyttä tulee matala. Etsivä nuorisotyö koettiin tärkeäksi työmuodoksi ja haastattelussa nousi esille yhteistyökumppaneiden toive, että päättäjät tutustuisivat etsivän nuorisotyön työmuotoon ja siihen millaisia asiakastapauksia etsivässä nuorisotyössä tulee vastaan. Työntekijöihin toivottiin pysyvyyttä ja molemmat etsivät nuorisotyöntekijät toivottiin vakinaisiksi työntekijöiksi. Työn vakinaistaminen koettiin tärkeäksi myös työpari työskentelyn turvaamiseksi.

5.3.2 Nuoren luottamussuhde

Toisena yläluokkana oli *Nuoren luottamussuhde*, jonka alaluokkina *Henkilökohtainen luottamussuhde*, *Haastavat ongelmat* ja *Yhteiset tapaamiset*. Etsivän nuorisotyön asiakkailta voi olla hankalia elämäntilanteita ja kynnys hakea ja ottaa vastaan apua voi olla korkea. Nuori kohdataan henkilökohtaisella tasolla ja etsivä nuorisotyöntekijä voi olla tiiviisti mukana nuoren arjessa.

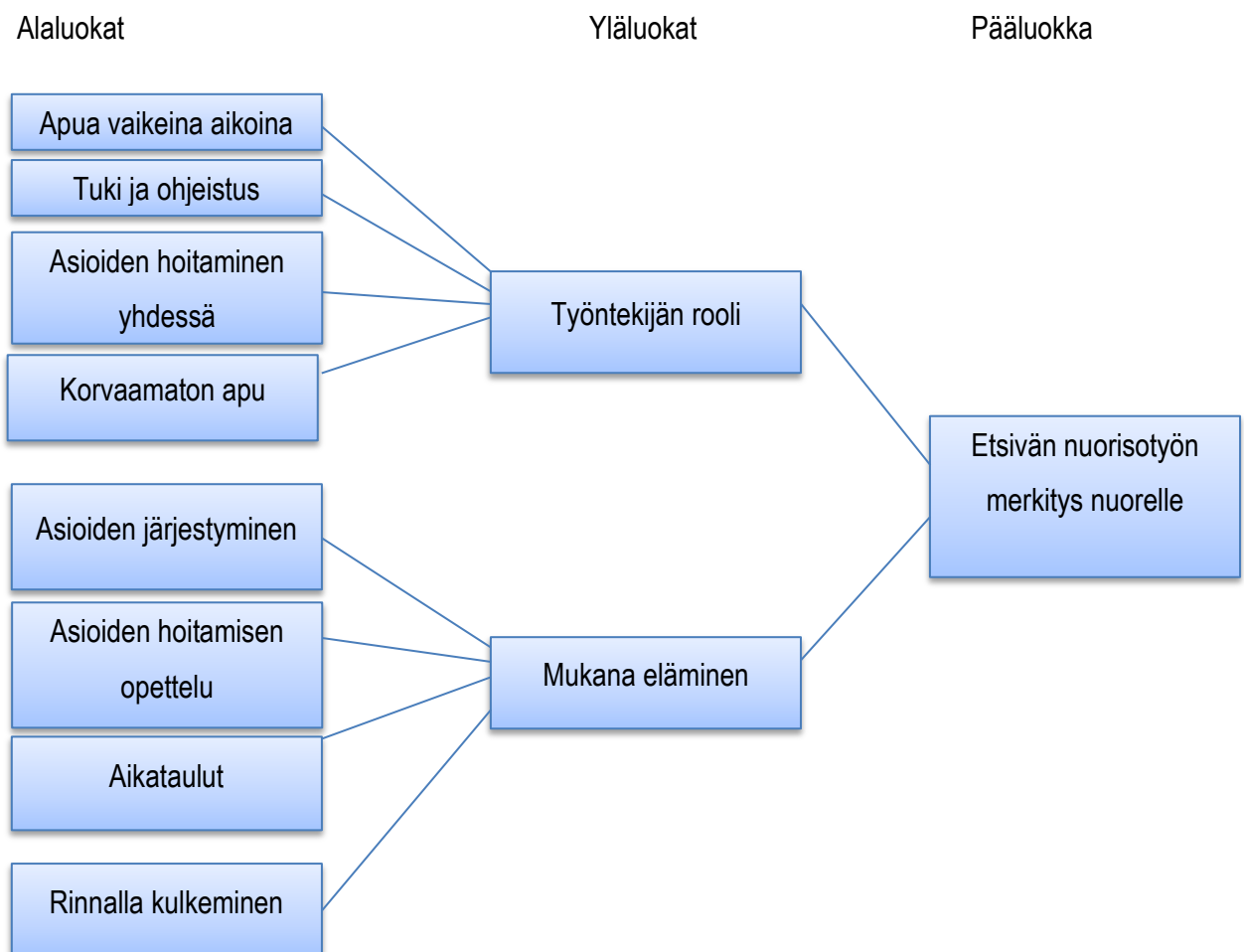
Haastattelussa nousi esille, että nuoren sitouttaminen aina uudelleen uuteen työntekijään on haastavaa. Luottamussuhteen rakentaminen nuoreen on pitkän työn prosessi ja nuori voi kokea hankalaksi kertoa omista henkilökohtaisista asioista aina uudelleen ja alusta. Haastattelussa herätti keskustelua myös kuinka nuoria tippuu pois palveluiden piiristä ja nuoria on vaikeampaa saada sitoutumaan yhteistyöhön jos vaihtuvuus on suurta.

5.4 Nuorten fokusryhmähaastattelun tutkimustulokset

Kokosin nuorten haastattelusta pelkistetyistä ilmaisista alaluokkiin. Kokosin niiden avulla yläluokat ja pääkäsitteet. Pääkäsitteitä tuli kolme: *Etsivän nuorisotyön merkitys nuorelle*, *Nuoren kokonaisvaltainen tukeminen* sekä *Luottamussuhteen rakentaminen*.

5.5 Etsivän nuorisotyön merkitys nuorelle

Nuorten haastattelussa ensimmäiseksi pääluokaksi muodostui *Etsivä nuorisotyön merkitys nuorelle*. Sen yläkäsitteitä ovat *Työntekijän rooli* ja *Mukana eläminen*.

KUVIO 4. *Etsivän nuorisotyön merkitys nuorelle*.

5.5.1 Työntekijän rooli

Työntekijän rooli käsittää neljä alaluokkaa: Apua vaikeina aikoina, Tuki ja ohjeistus, Asioiden hoitaminen yhdessä ja Korvaamaton apu. Etsivässä nuorisotyössä työntekijän rooli on tärkeä luottamuksen rakentumisen näkökulmasta. Haastattelusta kävi ilmi, että nuoret olivat pystyneet rakentamaan luottamuksellisen suhteen etsivän nuorisotyöntekijän kanssa. Nuoret toivat esille, että apua oli saatu vaikeina aikoina. Nuori on saattanut olla kotonaan jo useamman kuukauden ja etsivän nuorisotyöntekijän ilmestyminen oven taakse on ollut välittämisen merkki, joka on sysännyt nuorta eteenpäin.

Tuki ja ohjeistus eri asioissa koettiin tärkeäksi, se on vaikuttanut oleellisesti siihen, että on saanut hoidettua omia asioita eteenpäin. Asioiden hoitaminen yhdessä; hakemusten täyttäminen, TE-toimiston kanssa asiointi koettiin isoksi tueksi, jo pelkästään se, että joku saattaa kauppaan tai lähtee mukaan istumaan psykiatrian poliklinikalle tukee nuorta hoitamaan asioita, jotka jäisivät muuten tekemättä.

Mahtavia tyyppejä, olen saanut apua vaikeina aikoina arkisissa asioissa. Ilman etsiviä olisin luultavasti vieläkin vain kotona.

Etsivistä nuorisotyöntekijöistä on ollut todella suuri apu monissa asioissa ja en olisi moniakaan asioita saanut hoidettua ilman heitä. Ovat tsempanneet käymään koulussa ja piristäneet etten oo vaipunut epätoivoon. Heidän kautta saanut apua ongelmiin, jonka vuoksi jaksanut eteenpäin.

5.5.2 Mukana eläminen

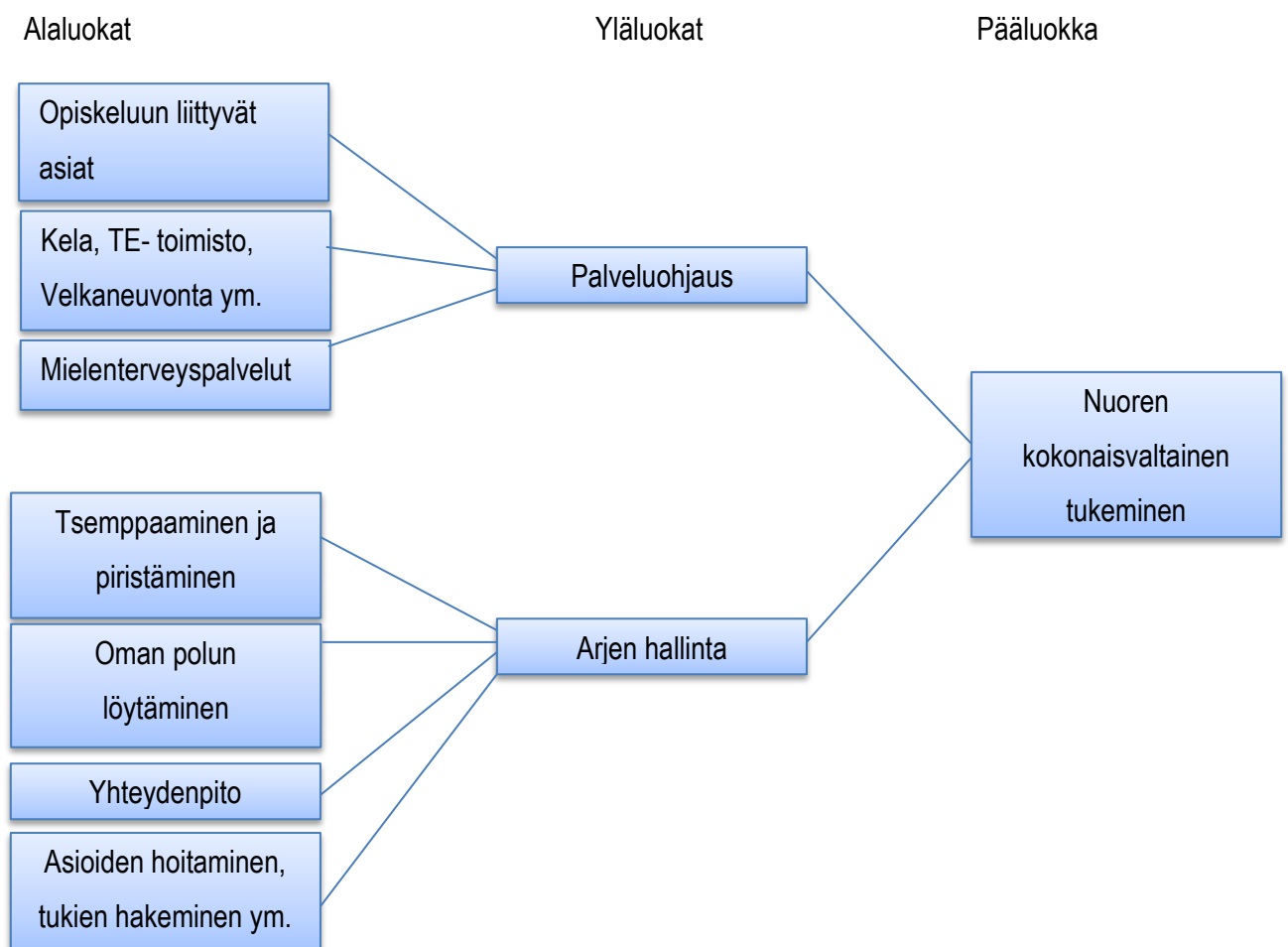
Mukana eläminen – yläkäsite muodostuu neljästä alaluokasta: Asioiden järjestäminen, Asioiden hoitamisen opettelu, Aikataulut, ja Rinnalla kulkeminen. Etsivä nuorisotyöntekijä pystyy olemaan tiiviisti nuoren arjessa mukana sekä olemaan läsnä. Haastattelusta nousi esiin, että etsivän nuorisotyön avulla nuoret ovat saneet asioitaan järjestyksen ja oppineet asioimaan ja hoitamaan asioitaan myös itse viranomaisten kanssa.

Tullut paljon selkoa siitä miten kannattaa elämässä edetä. Olen oppinut pysymään aikatauluissa paljon paremmin.

Nuoret kokivat tärkeäksi saada apua ihan arkisissakin asioissa, etsivän nuorisotyöntekijän koettiin olevan nuoren jokapäiväinen tuki. Haastattelussa kävi ilmi useaan otteeseen, että etsivän nuorisotyön merkitys nuoren elämässä oli suuri.

5.6 Nuoren kokonaisvaltainen tukeminen

Toiseksi pääluokaksi muodostui *Nuoren kokonaisvaltainen tukeminen*. Sen yläkäsitteitä ovat *Palveluohjaus* ja *Arjen hallinta*.

Kuvio 5. Nuoren kokonaisvaltainen tukeminen.

5.6.1 Palveluohjaus

Yläkäsite *Palveluohjaus* alle tuli kolme alakäsitettä: *Opiskeluun liittyvät asiat, Kela, TE- toimisto, Velkaneuvonta ym. ja Mielenterveyspalvelut*. Etsivä nuorisotyö on palveluohjausta, mutta myös paljon muuta. Nuoret tarvitsevat paljon apua ja tukea erilaisten palveluiden piiriin. Haastattelussa korostui opiskeluun liittyvät asiat: kouluun hakeminen, alan vaihto ja miettiminen. Nuoret ovat saaneet palveluohjausta mm. Kelaan, TE- toimistoon, velkaneuvontaan ja mielenterveyspalveluiden piiriin liittyvissä asioissa.

5.6.2 Arjen hallinta

Keskusteluissa kävi ilmi, etteivät nuoret koe saavansa pelkkää palveluohjausta vaan saavat tukea kokonaisvaltaisesti. *Arjen hallinta* yläkäsitteen alle tuli neljä alakäsitettä. *Tsemppaaminen ja piristäminen, Oman polun löytäminen, Yhteydenpito ja Asioiden hoitaminen, tukien hakeminen ym.* Haastattelusta kävi ilmi, että nuoret tarvitsevat palveluohjauksen lisäksi tukea arjen hallinnassa, Se tarkoittaa sitä, että erilaisia hakemuksia ja lomakkeita täytetään yhdessä. Soitetaan yhdessä virkailijoille tarvittaessa, varataan aikoja esimerkiksi lääkärille.

Keskustelussa kävi ilmi, että puheeksi ottaminen omissa asioissa on välillä haastavaa ja vaikeaa. Tukemisessa ja auttamisessa koettiin tärkeäksi se, että työntekijä uskaltaa kysyä suoraan vaikeita asioita. Esimerkiksi mielenterveyspalveluihin liittyvät asiat voi olla nuorelle vaikea ottaa esille. Nuorilla oli hyviä kokemuksia, kun työntekijä on ottanut itse asian suoraan puheeksi, tilannut nuoren puolesta aikoja ja ollut mukana käynneillä.

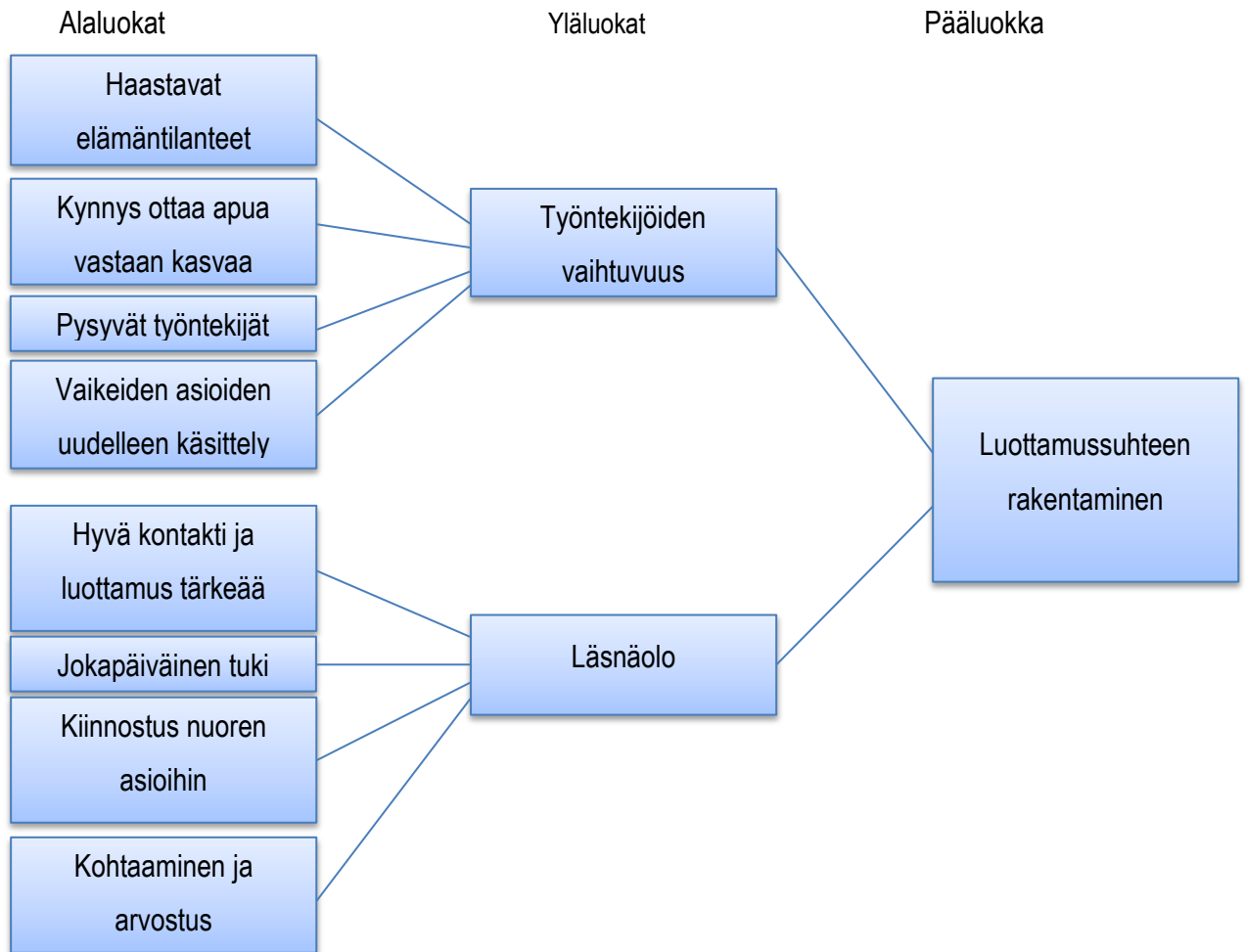
Olen saanut apua paniikkihäiriön hoidosta aina raha- asioiden järjestymiseen asti. Etsivien avulla olen noussut pohjamudista, saanut vakituisen työn ja elämäni muutenkin raiteilleen.

Olen saanut apua raha-asioissa, mt- ongelmassa ja muissa asioissa mitä en ole yksin pystynyt hoitamaan.

5.7 Luottamussuhteen rakentaminen

Kolmanneksi pääluokaksi nuorten haastatteluista muodostui *Luottamussuhteen rakentuminen*.

Sen alle yläluokiksi nousi *Työntekijöiden vaihtuvuus ja Läsnäolo*.

Kuvio 6. *Luottamussuhteen rakentaminen*.

5.7.1 Työntekijöiden vaihtuvuus

Työntekijöiden vaihtuvuus alaluokkia ovat: *Haastavat elämäntilanteet*, *Kynnys ottaa apua vastaan*, *Pysyvät työntekijät* ja *Vaikeiden asioiden uudelleen käsittely*. Luottamussuhteen rakentuminen etsivän nuorisotyöntekijän ja nuoren välille vaatii aikaa. Nuorella voi olla jo valmiiksi varauksellinen suhde muihin ihmisiin ja varsinkin viranomaisiin. Osa haastatteluista nuorista oli ollut etsivän nuorisotyön asiakkuudessa jo pitkään ja kokeneet työntekijöiden vaihtuvuuden.

Nuoret kokivat asian niin, että työntekijän vaihtuessa asiakkuus voi katketa eikä uuteen työntekijään pysty luottamaan. Nuoret joutuvat käymään vaikeita asioita uudelleen läpi ja niiden kertominen taas uudelle ihmiselle koettiin ahdistavaksi. Nuoret kertoivat tottuneensa puhumaan asioista tutulle ihmiselle ja työntekijän vaihtuessa luottamus häviää. Osa nuorista oli sitä mieltä, että lopettavat asiakkuuden jos työntekijät taas vaihtuvat.

Nuoret tarvitsevat etsiviä. Korvaamaton apu ollut vuosien varrella. Toivoisin etsiville vakituista paikkaa ja pysyviä työntekijöitä. Tietäen mistä saa apua ja neuvoja haastaviin tilanteisiin ja missä voi käydä kertomassa ajatuksiaan.

5.7.2 Läsnaolo

Läsnaolo – yläluokan alaluokkia ovat *Hyvä kontakti ja luottamus tärkeää, Jokapäiväinen tuki, Kiinnostus nuoren asioihin, Kohtaaminen ja arvostus*. Nuoret kokevat etsivän nuorisotyön turvalliseksi paikaksi eivätkä koe työntekijöitä viranomaisiksi. Hyvän kontaktin luominen ja luottamuksen rakentaminen koetaan tärkeäksi ja ensi tapaamisella on siihen suuri vaikutus. On tärkeää, että nuorelle tulee jo ensi tapaamisella tunne, että työntekijään voi luottaa.

Nuoret kertoivat kuinka tärkeää etsivältä nuorisotyöntekijältä saatu jokapäiväinen tuki on. Nuori voi laittaa viestiä tai kertoa huolistaan vaikka keskellä yötä ja tietää, että työntekijä ottaa asiassa yhteyttä.

Nuoren kohtaaminen omana itsenään ilman ennakkokäsityksiä on nuorille tärkeää. Useasti nuoret ohjautuvat etsivään nuorisotyöhön jonkun muun tahon kautta, siksi ennakkoon saadut tiedot nuoresta eivät saa vaikuttaa nuoren kohtaamiseen. Ensimmäisillä tapaamisilla nuori voi olla jännittänyt, joten nuoren tapaaminen hänen oilla ehdoillaan korostuu.

5.8 Kehittämissuositukset

Etsivässä nuorisotyössä yhteistyökumppaneiden merkitys on keskiössä. Verkoston ollessa toimiva, yhteistyökumppaneiden on helppo ottaa yhteyttä toisiinsa nuoren asioissa puolin ja toisin. Etsivän nuorisotyön kehittämisessä Keminmaassa, on jatkossa tärkeää kun etsivää nuorisotyötä esitellään, nostaa esille myös kuinka laajassa yhteistyöverkostossa etsivä nuorisotyö toimii. Toimiva verkostotyö lisää etsivän nuorisotyön vaikuttavuutta ja ehkäisee päällekkäistä työskentelyä.

Etsivällä nuorisotyöllä on tärkeä rooli etsivän nuorisotyön asiakkaiden elämässä. Luottamussuhteen rakentamisen myötä nuorta on pystytty tukemaan monella eri elämän alueella ja nuoret ovat saaneet apua vaikeina aikoina. Etsivä nuorisotyö pystyy olemaan mukana nuoren arjessa tiiviimmin kuin viranomaiset. Nuoret kokevat saavansa kokonaisvaltaista tukea etsivän nuorisotyön avulla eikä pelkästään palveluohjausta.

Keminmaan etsivän nuorisotyön kehittämisen näkökulmasta päättäjille tarvitaan lisätietoutta etsivän nuorisotyön työmuodosta ja sen vaikuttavuudesta. Tulevaisuudessa on tärkeää kiinnittää huomiota miten Keminmaan etsivän nuorisotyön tilanteesta tiedotetaan päättäjiä ja millä tavoin tietoa siirretään valtuustokausittain. Mitä etsivä nuorisotyö pitää sisällään, olisi hyvä havainnollistaa esimerkiksi kertomalla ”case” – tapauksia, jotta oikea kuva työnsisällöstä välittyy. Tietoutta etsivästä nuorisotyöstä ja mitä se oikeasti pitää sisällään tulee jakaa myös nuorten läheisille. Etsivän nuorisotyön tunnettavuus riippuu siitä, kuinka tehokkaasti työmuotoa tuodaan esille ja sen tavoitteista kerrotaan yhteistyökumppaneille ja kuntapäättäjille.

Luottamussuhteen rakentaminen etsivässä nuorisotyössä nuoren ja työntekijän välillä ottaa aikaa. Työntekijöiden vaihtuvuus koettiin hankalaksi, nuoret jakavat henkilökohtaisia asioitaan ja joutuvat käymään läpi vaikeita asioita työntekijän kanssa. Työntekijän vaihtuessa luottamuksen rakentaminen ja yhteistyöhön sitoutuminen koettiin haastavaksi.

On tärkeää ymmärtää millainen vaikutus jatkuvilla työntekijä vaihdoksilla on nuorten elämään. Nuoret avaavat omaa elämäänsä aluksi täysin vieraalle ihmiselle ja asioita käsitellään useasti hyvinkin henkilökohtaisella tasolla. Etsivä nuorisotyö ei ole pelkästään palveluohjausta vaan se on nuoren kokonaisvaltaista tukemista. Luottamussuhteen rakentaminen kestää, eikä rakennu muutamalla tapaamisella, työntekijän vaihtuessa luottamuskin katoaa. Työntekijöihin tarvitaan

pysyvyyttä, koska muuten nuorten sitoutuminen ei ole pysyvää ja osa nuorista ei enää palaa etsivän nuorisotyön piiriin vaikka tarvetta olisi.

Tutkimuksen tuloksia on tarkoitus hyödyntää työyhteisössä sekä viedä niitä tiedoksi myös kunnanhallitukselle ja sivistyslautakuntaan.

5.9 Tulosten tarkastelu

Etsivä nuorisotyö käytänteineen ja toimintamalleineen kehittyi koko ajan. Asiantuntijoiden ja nuorten haastatteluista ja kokemuksista nousi esille samankaltaisuuksia kokemuksista Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä. Molemmista haastatteluissa korostui nuoren kokonaisvaltainen tukeminen. Asiantuntijoiden kokemuksen mukaan etsivä nuorisotyö pystyy olemaan läsnä nuoren arjessa henkilökohtaisemmalla tasolla ja tiiviimmin kuin viranomaiset. Nuorten ongelmia pystytään myös käsittelemään monimuotoisemmin etsivässä nuorisotyössä, koska etsivässä nuorisotyössä voidaan paneutua nuoren kanssa useisiin elämän ongelmakohtiin.

Nuorten kokemus etsivän nuorisotyön tärkeydestä oli samankaltainen. Nuoret kokivat, että asioiden hoitaminen yhdessä on iso tuki arjessa ja nuoret ovat saaneet omia asioitaan eteenpäin. Nuoret kokivat lisäksi, että etsivä nuorisotyön avulla he ovat oppineet hoitamaan itse omia asioitaan. Etsivässä nuorisotyössä arvostava ja välittävä kohtaaminen ovat tärkeitä ja päämääränä on nuoren hyvinvointi.

Haastatteluiden tuloksista nousi selkeästi esille myös työntekijöiden vaihtuvuus. Asiantuntijat kokivat, että työntekijöiden vaihtuvuuden vuoksi yhteistyökuviota on jouduttu rakentamaan aina uudelleen. Etsivään nuorisotyöhön toivottiin pysyvyyttä, ei pelkästään yhteistyön vuoksi vaan myös nuoren tilannetta ajatellen. Nuoren sitoutuminen yhteistyöhön uuden työntekijän kanssa on haastavaa, koska luottamussuhteen rakentaminen on pitkä prosessi ja nuori jakaa omia henkilökohtaisia asioitaan. Asiantuntijat toivoivat myös päättäjiltä tietoisuutta etsivän nuorisotyön työnsisällöstä.

Nuoret kokivat, että omien asioiden uudelleen läpikäyminen uuden työntekijän kanssa ahdistaa eikä uuteen työntekijään ole helppo luottaa. Osa nuorista koki myös, että asiakkuus katkeaa jos työntekijä vaihtuu. Nuorille oli tärkeää, että etsivä nuorisotyöntekijä on henkilö johon voi luottaa.

Molemmista haastatteluista nousi samankaltaisuuksia esille, mikä nostaa esille kehittämiskohteita Keminmaan etsivässä nuorisotyössä. Etsivä nuorisotyö koettiin tärkeäksi työmuodoksi niin asiantuntijoiden kuin nuortenkin näkökulmasta ja molempien haastatteluiden perusteella kokemus oli, että etsivä nuorisotyö tavoittaa ”kadonneita” nuoria, joita ei muut tavoita. Päättäjille tarvitaan tietoisuutta etsivän nuorisotyön työmuodosta ja mitä se pitää sisällään sekä sen vaikuttavuudesta. Tulevaisuudessa tulee kiinnittää huomiota miten tietoa päättäjille siirretään valtuustokausittain. Etsivän nuorisotyön tilastoja olisi hyvä tuoda tiedoksi päättäjille esimerkiksi kuukausi tasolla, mutta hyvä olisi myös esitellä ja kertoa ”case”- tapauksia, jotta oikea kuva työnsisällöstä välittyi. Tietoutta etsivästä nuorisotyöstä ja mitä se oikeasti pitää sisällään tulisi jakaa myös nuorten läheisille. Etsivän nuorisotyön tunnettavuus riippuu siitä, kuinka tehokkaasti työmuotoa tuodaan esille ja sen tavoitteista kerrotaan esimerkiksi palveluntarjoajille ja kuntapäättäjille.

Etsivä nuorisotyö kohtaa nuoren hyvin henkilökohtaisella tasolla ja työntekijän ja nuoren välille rakentuu tärkeä luottamussuhde, jota ilman nuoren asiat eivät välttämättä etene. Etsivä nuorisotyö on pitkäjänteistä eikä sitä voi tehdä liukuhihnatyönä. Asiakassuhteet saattavat olla hyvinkin pitkiä ja vaikka nuori siirtyy eteenpäin palveluissa, iso osa tarvitsee tukea siinä rinnalla tai palautuu takaisin etsivän nuorisotyön piiriin.

On tärkeää ymmärtää millainen vaikutus jatkuvilla työntekijä vaihdoksilla on nuorten elämään. Nuoret avaavat omaa elämäänsä aluksi täysin vieraalle ihmiselle ja asioita käsitellään useasti hyvinkin henkilökohtaisella tasolla. Etsivä nuorisotyö ei ole pelkästään palveluohjausta vaan se on nuoren kokonaisvaltaista tukemista. Luottamussuhteen rakentaminen kestää, eikä rakennu muutamalla tapaamisella, työntekijän vaihtuessa luottamuskin katoaa. Työntekijöihin tarvitaan pysyvyyttä, koska muuten nuorten sitoutuminen ei ole pysyvää ja osa nuorista ei enää palaa etsivän nuorisotyön piiriin vaikka tarvetta olisi.

Verkoston rakentaminen ja moniammatillinen yhteistyö on avainasemassa etsivässä nuorisotyössä. Verkoston toimivuuden ja yhteistyön kehittämisen kannalta on tärkeää, ettei työntekijöiden vaihtuvuus ole jatkuvaa.

6 POHDINTA

6.1 Kehittämistyön ja oman toiminnan arviointi

Kehittämistyötä tehdessäni ajatus siitä, mikä etsivässä nuorisotyössä on tärkeää ja mihin tulee kiinnittää huomiota, vahvistui. Haastattelujen avulla sain asiantuntijoilta ja nuorilta kattavaa ja hyvin perusteltua tietoa, mikä lisää tietoa Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä toiminnan kehittämiseksi. Kehittämistyön tuloksista on hyötyä esitellessä etsivää nuorisotyötä ja sen vaikuttavuutta päättäjille ja yhteistyökumppaneille. Kehittämistyö on merkittävä Keminmaan etsivän nuorisotyön näkökulmasta, ajatellen Keminmaan etsivän nuorisotyön kehittämistä. Työn tulokset antavat valmiuksia tehdä uusia kehittämis ehdotuksia liittyen etsivään nuorisotyöhön sekä kyvyn kiinnittää huomiota etsivän nuorisotyön kehittämiseen liittyviin tekijöihin.

Fokusryhmähaastattelu osoittautui antoisaksi ja hyväksi tavaksi koota haastateltavien kokemuksia ja ajatuksia etsivästä nuorisotyöstä. Haastattelutilanteet olivat rentoja ja keskustelu luontevaa. Koen, että sain tällä tavalla enemmän aiheesta irti kuin esimerkiksi kyselyn avulla. Tutkimukseen osallistuminen oli nuorille tilaisuus saada omaa ääntä kuuluville. Nuoret kertoivat avoimesti omista kokemuksistaan vaikka kaikki haastatteluun osallistujat eivät olleet toisilleen tuttuja. Koen, että haastattelutilanteet olivat onnistuneita ja jokainen haastateltava osallistui keskusteluun.

Haastattelujen toteuttaminen erikseen asiantuntijoille ja nuorille oli hyvä ratkaisu. Etsivän nuorisotyön yhteistyökumppaneiden kokemusten kerääminen onnistui helposti työpäivän aikana nuorten- ohjaus ja palveluverkoston tapaamisessa. Saman ryhmän saaminen yhdelle koolle samanaikaisesti olisi ollut muutoin haastavaa. Nuoria haastattelutilanne hieman jännitti, joten uskon että tilanne oli antoisampi pienemmällä ryhmällä vain nuorten kesken. Lisäksi haastattelu pystyttiin järjestämään myöhemmin iltapäivällä ja useamman nuoren osallistuminen oli todennäköisempää.

Omaa oppimista ajatellen kehittämistyön tekemisestä on minulle hyötyä tulevaisuudessa. Prosessina opinnäyte työn tekeminen on ollut haastavaa ja antoisaa vaikka työn tekeminen on vaatinut uudelleen organisointia ja oman ajankäytön pohtimista. Työtä on ollut mielekäs kirjoittaa,

koska aihe on itselle tärkeä ja myös yhteiskunnallisesti ajankohtainen. Työn kautta olen saanut uusia kokemuksia ja laajentanut omia näkökulmiäni.

Koen etsivän nuorisotyön erittäin tärkeäksi työmuodoksi, jossa kaiken keskiössä on nuori, nuoren kohtaaminen ja läsnäolo. Osa nuorista tarvitsee vain pikaista ja lyhytaikaista apua esimerkiksi opiskelupaikan hakemisessa tai asunnon etsimisessä. Iso osa nuorista tarvitsee kokonaisvaltaisempaa apua. Tarvitaan useita tapaamisia, keskustelua ja kuuntelemista ennen kuin luottamussuhde pikkuhiljaa rakentuu. Silloin nuori itse päättää mitä on valmis itsestään kertomaan ja mihin sitoutuu. Jokainen nuori on yksilö, eikä kenellekään voi osoittaa valmista polkua. Se mikä toimii toisen nuoren kanssa, ei välttämättä toimi toisen kanssa. Etsivä nuorisotyö vaatii hyviä ihmissuhdetaitoja ja kykyä lukea ihmisiä. Yhden nuoren kohdalla voidaan tarvita rauhallista keskustelua ja nuorta tuetaan silkkihansikkain, osalle nuorista voi luottamuksen synnyttyä sanoa asioita hyvinkin suoraan ja se toimii hyvin.

Omilla asenteilla on suuri merkitys etsivässä nuorisotyössä, ne eivät saa vaikuttaa työhön. Etsivässä nuorisotyössä ennakkokäsitykset heitetään romukoppaan ja annetaan nuoren itse kertoa tilanteestaan, vaikka nuoresta olisikin jo saatu tietoa yhteistyökumppaneilta. Nuorelle on tärkeää antaa aikaa ja työntekijällä tulee olla ymmärrystä siitä, että takapakkia voidaan ottaa moneen otteeseen. Työpari työskentely etsivässä nuorisotyössä on rikkaus, joka osoittaa hienosti myös kuinka jokainen tekee etsivää nuorisotyötä omalla persoonallaan.

Etsivässä nuorisotyössä kohtaa välillä hyvinkin haastavia asiakkaita ja on tärkeää omata laaja ymmärrys nuorten kanssa työskentelystä ja nuorten maailmasta. Työssä joutuu kohtaamaan vaikeitakin asioita ja välillä joutuu ottamaan puheeksi hankalia puheenaiheita ja kohtaamaan haastavia tilanteita. Parhaimmillaan nuoren kokonaisvaltaisella tukemisella pystytään nostamaan nuoren itsetuntoa ja näkemään hänen omia vahvuuksiaan. Etsivän nuorisotyön keskiössä on nuoren sosiaalinen vahvistaminen ja elämänhallinnan parantaminen, työn rikkauksia on sen toimiminen erilaisissa toimintaympäristöissä, nuoria tavataan niin toimistolla, kuin luonnossa tai vaikka harrastusten parissa.

Verkosto ja sen toimivuus on tärkeää etsivässä nuorisotyössä. Huomasin aloittaessani nykyisessä työssä kuin haastavaa oli saada pelkästään nuorten luottamus ja sitoutuminen, osa nuorista oli selvästi ahdistuneita ja menettäneet vähäisenkin uskon palvelujärjestelmään työntekijän taas vaihtuessa. Otti oman aikansa saavuttaa myös yhteistyökumppaneiden

luottamus, osa oli jo väsynyt jatkuvasti rakentamaan uusia yhteistyökuvioita. Etsivä nuorisotyö onnistuu parhaiten tehtävässään toimivalla verkostolla ja yhteistyöllä, sillä tavoin nuoren asioita saadaan parhaiten eteenpäin.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Aineiston tuottamisen olosuhteet on kerrottava selvästi ja totuudenmukaisesti. Esimerkiksi haastattelu- ja havainnointitutkimuksessa kerrotaan olosuhteista ja paikoista, joissa aineistot kerättiin. Samoin kerrotaan haastatteluihin käytetty aika, otetaan huomioon mahdolliset häiriö tekijät, virhetulkinnat haastattelussa ja myös tutkijan oma itsearviointi tilanteesta. (Hirsjärvi & kumppanit, 2007, 227.) Olen pyrkinyt työssäni kuvaamaan haastattelutilanteiden olosuhteet ja minulle oli tärkeää korostaa omaa rooliani tutkijana ja pysyä puolueettomana, koska aihe on minulle tärkeä.

Lähtökohtana tutkimuksessa tulee olla ihmisarvon kunnioittaminen. Ihmisten itsemääräämisoikeutta pyritään kunnioittamaan antamalla ihmiselle mahdollisuus päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen. Hyvän tutkimuksen tekeminen niin, että eettiset näkökohdat tulevat riittävästi ja oikein huomioon otetuksi on vaativa tehtävä. (Hirsjärvi & kumppanit, 2007, 25 -27.) Työssäni kohtaamani nuoret tulevat osittain haasteellisista elämäntilanteista ja heidän kohdallaan eettisiin näkökohtiin tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta nuoret kokevat esimerkiksi haastattelutilanteen turvalliseksi. Tutkimuksessa korostuu luottamuksellinen suhde puolin ja toisin. Nuoret saivat saatekirjeen haastattelutilannetta varten, jossa vielä kerrattiin tutkimukseen liittyvät asiat. Kirjeessä korostettiin vapaaehtoisuutta ja keskeyttämisen mahdollisuutta. Allekirjoittamalla kirjeen nuoria antoi luvan käyttää haastattelumateriaalia tutkimuksessa. (LIITE 3.)

Kehittämistyöstä olen sopinut yhdessä esimiehieni kanssa ja olemme laatineet opinnäytetyön yhteistyösopimuksen. Haastatteluihin osallistuminen oli vapaaehtoista ja haastattelut on toteutettu niin, ettei tuloksista paljastu haastateltavan henkilöllisyys. Kiinnitin omaan rooliini huomiota, koska aihe oli läheinen. Työskentelen itse etsivänä nuorisotyöntekijänä Keminmaan kunnassa, joten oli tärkeää, että pystyin pysymään puolueettomana. En kokenut roolistani olevan kuitenkaan haittaa tutkimuksessa vaan minun oli helppo lähestyä asiantuntijoita ja kutsua heidät

koolle. Etsivässä nuorisotyössä on haastavaa saada nuoria ryhmänä koolle ja sitoutumaan osallistumiseen. Pystyin miettimään ketä nuoria kannattaa pyytää yhtä aikaa paikalle ja ketä nuorista on ollut asiakkuudessa jo jonkin aikaa.

LÄHTEET

Aaltonen, K 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy

Aaltonen, S ym. (2015) Nuoret luukulla - Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Tutkimuksesta tiiviisti 2015:3. THL. Viitattu 9.5.2017. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102895/palola.pdf?sequence>

Aamulehti. 11.8.2016. Euroopan tilastot paljastivat julman faktan: Jo joka kuudes nuori aikuinen on syrjäytynyt Suomessa. Viitattu 26.4.2017. <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/euroopan-tilastot-paljastivat-julman-faktan-jo-joka-kuudes-nuori-aikuinen-on-syrjaytynyt-suomessa-23847682/>

Alanen, O & Kotkavuori Aapo. Välittämisen ammattilaiset. Vamoksen käsikirja etsivään nuorisotyöhön 2014. Helsingin diakonissalaitos.

Bamming, R & Hilpinen, M. Etsivä nuorisotyö 2015. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016:28.

Esiselvitys etsivän nuorisotyön osaamiskeskuksen perustamisesta. Etelä-Pohjanmaan Terveysteknologian Kehittämiskeskus ry Koivuluoma, M & Perälä, S & Tupiini, T. 2.12.2016. Viitattu 23.3.2107. https://www.eptek.fi/wpcontent/uploads/2017/05/Esiselvitysraportti_etsiv%C3%A4_nuorisoty%C3%B6_osaamiskeskus_Final.pdf

Finlex. Nuorisolaki. Etsivä nuorisotyö. Viitattu 15.2.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/2006/20060072#L3P7b>

Finlex. Nuorisolaki. Monialainen yhteistyö. Viitattu 28.3.2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/2006/20060072>

Hannila-Niemelä, M & Oulasvirta-Niiranen, & Pietikäinen, R. Starttivalmennuksen menetelmiä ja työskentelytapoja2016. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Hirsjärvi, S, & Remes, P & Sajavaara, P. Tutki ja kirjoita. Otavan kirjapaino, Keuruu 2007.

Haaga-Helia, Opinto-opas, opinnäytetyö, Viitattu 2.2.2016. <http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas/opintojaksokuvaukset/REG1RY000>

Hallituksen puoliväliriihi 25.4.2017. Nuorten syrjäytymisen vähentäminen. Viitattu 26.4.2017. <https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/4592272/Hallituksen-linjaukset-syrjaytymisen-vahentamiseksi.pdf/ef2dc3b7-8459-497e-b0cf-77b4ea9cf686>

Haravuori, H, Marttunen, M & Santalahti, P. Lasten ja nuorten mielenterveys ja syrjäytyminen. 2014. 3/2014. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. Viitattu 20.6.2018. <file:///C:/Users/etsivat/Downloads/48317-Artikkelin%20teksti-38213-1-10-20141201.pdf>

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2018- 2021. Valtiovarainministeriö. VM/1778/02.02.00.00/2016. 28.4.2017. Viitattu 4.5.2017. <https://vm.fi/documents/10623/307577/Julkisen+talouden+suunnitelma+vuosille+2018-2021/b7c18662-44ac-4e3e-b7e2-b2cfdab7ebc0>

Jyväskylän yliopisto. Laadullinen tutkimus. Viitattu 28.3.2017. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyön ohjaajan käsikirja. Viitattu 20.3.2017. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/yamk-kasikirja/tyoelaman-tutkiva-kehittamistoiminta/>

Kaila, M & Mäntyranta, T. Fokusryhmähaastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä lääketieteessä. Duodecim 2008. Viitattu 24.4.2018. <http://www.ebm-guidelines.com/xmedia/duo/duo97349.pdf>

Kajaanin ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyön aiheen valinta ja rajaus. Viitattu 20.3.2017.
<http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Opinnaytetyoprosessi/SoTeLi/Opinnaytetyoprosessi/Aiheen-rajaus>

Kaivola, P. Syrjäytyneitä kuvaavat kategoriat ja moraalisen järjestyksen rakentuminen internetin keskustelupalstalla. Tampereen yliopisto Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö Sosiaalityön pro gradu – tutkielma. Syyskuu 2015.

Kalliomaa, J. Etsivä nuorisotyö 2014. Raportti Etelä- Suomen aluehallintoviraston toimialueen etsivästä nuorisotyöstä. Opetus- ja kulttuuritoimi 2015.
http://www.avi.fi/documents/10191/4529462/ESAVI_julkaisu_41_2015.pdf/e73ef341-231c-4c73-b56b-c5123e6d3647

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYPro Oy.

Keisu, M. 2016. Epäsuotuisasta elämän kulusta paremmalle kaistalle. Monialaisen yhteistyön piirissä olleiden nuorten miesten tarinoita. Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen pro gradu – tutkielma. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampereen yliopisto.

Kuntalehti. 21.9.2015. Viitattu 26.4.2017. <https://kuntalehti.fi/uutiset/sote/suuri-joukko-nuoria-elaa-yhteiskunnan-syrjalla/>

Lapin aluehallintovirasto. Tiedotteet 27.4.2017. Viitattu 27.4.2017.
http://www.avi.fi/web/avi/tiedotteet/tiedotteet-2017/-/asset_publisher/7FM1i8nEVhsV/content/lapin-etsivaan-nuorisotyohon-avustusta-lahes-800-000-euroa-lappi-?redirect=http%3A%2F%2Fwww.avi.fi%2Fweb%2Favi%2Ftiedotteet%2Ftiedotteet-2017%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_7FM1i8nEVhsV%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-8%26p_p_col_count%3D1%26p_r_p_564233524_categoryId%3D14253%26p_r_p_564233524_r esetCur%3Dtrue#.WQHlfUWLTZ4

Palola, E & Hannikainen-Ingman, K & Karjalainen, V. Nuorten syrjäytymistä on tutkittava pintaa syvemältä. Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012) : 3. Viitattu 24..4. 2018.
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102895/palola.pdf?sequence>

Pohjois-Suomen Aluehallintovirasto. Opetus- ja kulttuuritoimi vastuualue/nuorisotoimi. 11.8.2015. Viitattu 5.4.2018. <https://www.avi.fi/documents/10191/.../ce2f1c0b-e267-41bb-94e7-3fe988cffb24>

Mäntyranta, T & Kaila, M. Fokusryhmähaastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä lääketieteessä. *Duodecim* 2008. Viitattu 9.5.2017.
<http://julki.istekkipalvelut.fi/pshp/raportit/julkaisut/2008/200800340.html>

Nurmi, J. Miksi nuori syrjäytyy. 2011. Viitattu 18.5.2018.
file:///C:/Users/etsivat/Downloads/Miksi%20nuori%20syrj%C3%A4ytyy_.pdf

Rantanen, T & Toikko, T. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 2009. Viitattu 9.5.2017.
https://arkisto.uasjournal.fi/kever_2009-2/Rantanen%20Toikko%20Kever%202009.pdf

Riihimäki, A & Ronkainen, L. Nuorten syrjäytyminen aikuissosiaalityön teksteissä. 2010. Sosiaalityön tutkimuksenlaitos. Sosiaalityön pro gradu- tutkielma. Tampereen yliopisto.

Seitamaa-Hakkarainen, S 2014. Kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Metodix – metoditietämystä kaikille. Viitattu 21.6.2018, <https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. Nuorten syrjäytyminen. Viitattu 13.3.2017.
https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen

Terveyden- ja hyvinvoinninlaitos. Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. Viitattu 13.3.2017.
https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjaytymisen-riskitekijat

Turun Sanomat. 25.1.2016. Suomessa vähintään 70 000 syrjäytynyttä. Viitattu 26.4.2017.
<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/843711/Suomessa+vahintaan+70000+syrjaytynyttä>

Valli, R (toim.). 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksenteoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin.

Valtioneuvosto. Valtioneuvoston viestintä osasto 493/2015. Selvitys etsi keinoja nuorten syrjäytymisen estämiseksi. Viitattu 26.4.2017. https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/selvitys-etsi-keinoja-nuorten-syrjaytymisen-estamiseksi?_101_INSTANCE_3wyslLo1Z0ni_groupId=10616

TAULUKKO 2. (PARent tilasto Keminmaa 2017.)

PARent tilastointia mitä kautta nuoret tulivat/ohjautuvat Keminmaan etsivään nuorisotyöhön vuonna 2017.

		kaikki nuoret		joista naisia		joista miehiä		29 tai yli	
			Uusia		Uusia		Uusia		Uusia
Oppilaitos	peruskoulu	3	2	2	2	1			
	lukio	2		1		1			
	2. asteen ammatillinen koulutus	8	3	4	2	4	1		
	muu koulutus								
Sosiaali- ja terveystoimi	sosiaalitoimi	15	4	6	1	9	3	4	
	terveystoimi	2	1	1	1	1			
Nuorisotyö	nuorisotyö								
	katutyö								
	etsivät	1				1			
	työpaja								
Virallinen toimiala	työ- ja elinkeinohallinto	1		1					
	puolustusvoimat/siviilipalvelus	4	1			4	1		
Suoraan/ läheiset	vanhemmat/sukulaiset	2	1	1	1	1			
	kaverit	3		2		1			
	nuori -sähköinen media	6	2	4		2	2		
	nuori -suora yhteydenotto	9	6	4	3	5	3		
Muut	muuta kautta								
	ei tietoa	1				1			
	yhteensä	57	20	26	10	31	10	4	-

TAULUKKO 3. Mihin toimenpiteisiin nuoria on ohjautunut.

Keminmaan PAREnt tilastointia mihin erilaisiin palveluihin/toimenpiteisiin nuoria on ohjattu prosessin aikana.

		kaikki		joista naisia		joista miehiä		29 tai yli	
			Uusia		Uusia		Uusia		Uusia
Etsivän nuorisotyön asiakkuus	Etsivien tuki ja tsemppaus	44	16	22	9	22	7	2	
	Tulevaisuustyöskentely	13	2	5	1	8	1		
	Ryhmämuotoinen toiminta	4	1	1		3	1	1	
	Nuotta-valmennus	7	3	4	2	3	1	1	
	Starttivalmennus	1	1			1	1		
	Palveluohjaus	21	6	8	4	13	2		
	Viranomaisverkon luominen nuorelle	2				2		1	
	Asumiseen liittyvät palvelut	14	4	7	2	7	2		
	Ohjaus toisille etsiville								
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	Mielenterveyspalvelut	11	2	4	2	7		1	
	Päihdekuntoutus	4				4			
	Muu terveyskeskuspalvelu								
	Kuntouttava työtoiminta	7	2	3	1	4	1	1	
	Toimeentuloon liittyvät palvelut	30	8	13	4	17	4	1	
	Velkaneuvonta	2		2					
	Lastensuojelutoimenpide	1				1			
	Muu sosiaalitoimen palvelu	1				1			
Liikunta, nuoriso ja vapaa-ajan palvelut	Nuorisotoimen palvelut								
	Liikuntatoimen palvelut								
	Järjestöjen palvelut	1		1					
	Muut vapaa-ajan palvelut	2	1	2	1				
Opinnot	Aloittanut opinnot*	4	1	3	1	1		1	
	Jatkanut opintoja*	3	1	2	1	1			
	Peruskoulun opinnot	1	1	1	1				
	Ohjaava/valmistava ammatillinen koulutus								
	Muut nivelvaiheen opinnot								
	Lukion opinnot	1				1			
	Aloittanut ammatilliset perusopinnot							1	
	Jatkanut ammatillisia perusopintoja	1				1			
	Muut ammatilliset opinnot								
	Hakenut opiskelemaan/ohjattu haussa	12	3	6	2	6	1	1	
	Oppisopimuskoulutus	1				1			
Muu opiskelu	1				1				

Hei alle 30-vuotias nuoriaikuinen !

Olen sosiaalialan ylempää AMK -tutkintoa suorittava opiskelija Oulun ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä jonka tavoitteena on kehittää Keminmaan etsivää nuorisotyötä ja luoda tietopaketti, jonka avulla luodaan toimivat käytänteet Keminmaan etsivälle nuorisotyölle ja toimia tukena tehdä työtä suunnitelmallisemmin. Tavoitteena on myös saada nuorten ja yhteistyökumppaneiden ääntä kuuluviin ja saada tietoa päättäjille Keminmaan etsivän nuorisotyön tilanteesta ja vaikuttavuudesta.

Kehittämistyön päätavoitteena on kehittää toimintamalleja ja yhteistyökuvioita entisestään sekä avata työnkuvaa päättäjille. Yhtenä kehittämistehtävänä on myös hyödyntää nuorten sekä yhteistyökumppaneiden kokemuksia Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kerätä nuorten ja yhteistyökumppaneiden kokemuksia fokusryhmähaastattelun avulla, nuorille on oma fokusryhmähaastattelu ja asiantuntijoille ja yhteistyökumppaneille omansa.

Osallistumalla tutkimukseen saan arvokasta kokemusperäistä tietoa.

Kerätty aineisto käsitellään luottamuksellisesti eikä siihen osallistuvia pystytä tunnistamaan opinnäytetyön raportista. Kerätty aineisto tuhotaan asiallisesti opinnäytetyön valmistuttua. **Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa.**

Nuorten näkökulma ja kokemukset ovat erittäin tärkeitä kehittämistyössä. On tärkeää tietää, että Keminmaan etsivän nuorisotyön asiakkaat osallistuvat tutkimukseen ja antavat tärkeää tietoa Keminmaan etsivästä nuorisotyöstä ja sen kehittämisestä.

Yhteistyö terveisin, Marja Valikainen, sosiaalialan ylempi AMK –opiskelija

Tietoisena näistä asioista olen mukana keskustelussa ja annan luvan käyttää haastattelumateriaalia tutkimuksessa.

Näitä sopimus kappaleita on kaksi, toinen haastateltavalle ja toinen tutkijalle.

3.7.2018 Keminmaassa
